

PAPER DETAILS

TITLE: Türkçe Dersinde Dijital Metinlerin Kullanimina Iliskin Sinif Öğretmenlerinin Görüşleri

AUTHORS: Irem Demirbas,Hayati Akyol

PAGES: 549-574

ORIGINAL PDF URL: <https://www.anadiliegitimi.com/tr/download/article-file/3716724>

Türkçe Dersinde Dijital Metinlerin Kullanımına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri

*İrem DEMİRBAŞ**
*Hayati AKYOL***

Öz

Bu araştırmanın amacı Türkçe dersinde dijital metinlerin kullanımına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden “durum çalışması” deseni kullanılmıştır. Araştırmada çalışma grubu, Tokat İl Milli Eğitim Müdürlüğü Merkez İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleridir. Veriler anket formu, görüşme formu ve gözlem formu ile toplanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Türkçe dersinde dijital metinlerin kullanımına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri dört tema altında toplanmaktadır. Bunlar; teknolojiyi kullanma durumları, kavram olarak dijital metin, dijital metinlerin derste kullanılması, dijital metin özellikleridir. Sınıf öğretmenlerinin Türkçe dersinde teknolojiyi kendilerini yetkin görmemelerine rağmen kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin dijital metin kavramına yükledikleri anlamlar teknoloji ile hazırlanan ve elektronik ortamda gösterilen metinler olarak ifade edilmektedir. Sınıf öğretmenleri dijital metinleri derslerinde kullandıklarını görüşüne sahiptir. Ancak gözlem bulguları bunun tam tersini göstermektedir. Sınıf öğretmenleri dijital metin özelliklerini olumlu bulmaktadır. Bütün bu sonuçlardan hareketle öğretmenlerin hem dijital metin konusunda bilgi sahibi olması hem de bilgiyi uygulanabilir şekilde görmesi için MEB tarafından hizmetiçi eğitim verilmesi, proje desteği sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Dijital metin, Türkçe dersi, sınıf öğretmenleri

Opinions of Primary School Classroom Teachers on the Use of Digital Texts in Turkish Language Arts Course

Abstract

The purpose of this study is to determine primary school classroom teachers' opinions regarding the use of digital texts in Turkish language arts courses. The study group consisted of elementary school classroom teachers working in primary schools affiliated with Tokat Provincial Directorate of National Education. The convenience sampling method was used in selecting the participants due to the researcher's location of duty. Data was collected through a questionnaire, interview, and observation form. The data obtained in the research were analyzed using the content analysis method. Primary school classroom teachers' views on the use of digital texts in Turkish language arts courses were grouped under four themes: the use of technology, the concept of digital text, the use of digital texts in lessons, and the characteristics of digital texts. It was found that they applied technology in Turkish language arts courses even though they did not consider themselves competent in it. The meanings attributed to the concept of digital text were expressed as texts prepared via technology and displayed in electronic media. Though teachers claimed to utilize digital texts in their lessons, findings obtained through observations indicated the opposite. However, it was discovered that primary school classroom teachers had positive perceptions about

* Arş. Gör., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Tokat, irem.demirbas@gop.edu.tr, ORCID: orcid.org/0000-0002-3126-2965

** Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Ankara, hakyol@gazi.edu.tr, ORCID: orcid.org/0000-0002-4450-2374

the characteristics of digital texts. Based on all these results, it can be suggested that the Ministry of National Education (MoNE) should provide in-service training and project support for teachers to equip them with knowledge about digital texts and help them observe this knowledge in an applicable form.

Keywords: Digital text, Turkish language arts course, primary school classroom teachers

Giriş

Teknolojinin hızla geliştiği günümüzde, dijital metinlerin eğitimdeki rolü giderek artmaktadır. Dijital metinlerin eğitimdeki rolüne değinmeden önce dijital metin kavramını açıklamak gerekmektedir. Dijital metin kavramı, dijital olan veya dijital hale dönüştürülmüş metinler olarak tanımlanabilir. Dijital metinler, geleneksel metinlerden farklı olarak sadece yazılı simgeleri değil, aynı zamanda ses, görüntü, hiper bağlantı gibi çoklu ortam unsurlarını içermektedir. Bu bağlamda dijital metin tanımına bakıldığında; resim, grafik, animasyon, ses, müzik, video gibi çoklu medya araçlarının, farklı yazı tipi, renk, boyutlarda metin yazısı ile birlikte görüntülenerek dijital ortamda sunulması (Ertem, 2014) olarak ifade edilmektedir.

Dijital metinlerin eğitimdeki rolü denildiğinde öğrenci ve öğretmen sınıfta başat nitelik taşımaktadır. Öğrenci açısından incelendiğinde; ilkökul düzeyindeki Türkçe derslerinde dijital metinlerin kullanımı, öğrencilerin okuma-yazma becerilerini geliştirmek, dilbilgisi ve yazma yeteneklerini artırmak için önemli bir araç görevi üstlenmektedir. Özellikle, interaktif metinler ve dijital hikâyeler, öğrencilerin metinlerle etkileşimde bulunmalarına ve metni daha derinlemesine anlamalarına yardımcı olmaktadır (Prensky, 2001). Dijital metinler, çocukların kelime dağarcığını zenginleştirmelerine olanak sağlamaktadır. Uluslararası araştırmalar, çocukların çevrimiçi okuma ve yazma faaliyetleri sayesinde yeni kelimeler öğrendiğini ve dijital okuma becerilerinin geleneksel okuma becerilerini güçlendirebileceğini vurgulamaktadır (Begley, 2018; Purcell et al., 2013). Dijital metinler, resimler, videolar ve ses dosyaları gibi çoklu ortam öğeleri içerebilir, bu da öğrencilerin metinleri farklı şekillerde anlamalarına olanak tanır (Leu et al., 2013). Öğrenciler dijital metinler aracılığıyla, diğer tür metinlere nazaran dilbilgisi kavramlarını daha iyi bir şekilde öğrenebilir ve dijital platformlarda yazılan metinler, aracılığıyla öğrenciler blog yazıları, dijital hikâyeler veya forum katılımı gibi yazma becerilerini geliştirme uygulamaları yapabilirler (Karsenti ve Fievez, 2013; Warschauer, 2004). Araştırmalar, dijital hikâyelerin öğrencilerin kitaplara olan ilgisini artırabileceğini ve daha fazla okuma yapmalarını teşvik edebileceğini göstermektedir (DeSantis ve Hock, 2019). Dijital metinler, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirerek çevrimiçi kaynakları değerlendirme, güvenilir kaynakları ayırt etme ve bilgiyi eleştirel bir şekilde analiz etme, ulusal ve uluslararası düzeyde öğrencilere bilgi çağında gereken becerileri kazandırma konularında önemlidir (Margaryan et al., 2011). Dijital metinler, uluslararası perspektiften bakıldığında, öğrencilere kültürel farklılıkları anlama ve değerlendirme becerilerini geliştirme fırsatı sunarlar (Cummins, 2008). Bu, küresel vatandaşlar yetiştirmek açısından son derece önemlidir. Dijital metinler üzerinden bilgi araştırma, veri analizi yapma ve iletişim kurma yetenekleri, öğrencilerin gelecekteki iş hayatlarında ve yaşamlarında önemli bir avantaj sağlar (Palfrey ve Gasser, 2008). İlkokul Türkçe derslerinde dijital metinlerin kullanımı, öğrencilerin okuma, yazma, dilbilgisi ve iletişim becerilerini geliştirmek için önemli bir araçtır. Ayrıca, kültürel farklılıkları anlama ve dijital okuryazarlık konularında da büyük faydalar sağlar. Bu nedenle, eğitimciler ve müfredat geliştiriciler, dijital metinleri ders planlarına dahil etmeli ve öğrencilerin dijital dünyada etkili bir şekilde iletişim kurmalarına yardımcı olmalıdır. Uluslararası düzeydeki birçok eğitim sistemi, öğrencilere teknolojik okuryazarlık becerileri kazandırmaya odaklanmaktadır. Dijital metinlerin kullanımı, öğrencilere internet üzerinde güvenli ve etkili bir şekilde bilgi arama, veri analizi yapma ve dijital içerikleri üretme yetenekleri kazandırabilir (International Society for Technology in Education, 2016).

Dijital metinlerin eğitimdeki rolü öğretmenler açısından incelenecek olursa; ekrandan okumanın önemine vurgu yapmak gerekir. Günümüzde bilim ve teknolojiye ilerlemelerle birlikte, insanlar basılı materyalleri okumak yerine ekranlardan okumaya daha fazla ihtiyaç duymaktadır. Ekran üzerinde dijital olarak okuma, kâğıt üzerindeki okumadan farklıdır; bu yöntemlerin şekli, kullanımı, becerileri ve bilişsel süreçleri de birbirinden ayrıdır (Ertem & Özen, 2014; Güneş, 2009; Yaman & Dağtaş, 2013). Öğretmenler, gelecekteki nesilleri yetiştiren önemli kişilerdir. İlerideki zorluklara çözüm

üretebilecek bireyler yetiştirebilmek için öğrencilerin dijital araçlarla uyumlu ve etkin bir şekilde kullanabilen bireyler olmaları önemlidir. Eğitimde sadece basılı materyallere değil, aynı zamanda dijital okuma becerilerine de odaklanılmalı ve öğrencilerin gelecekte karşılaşacakları teknolojilere hazırlıklı olmaları sağlanmalıdır. Güneş (2017) öğretmenlerin, öğrencilerin yaşamlarında faydalı olacak dijital okuryazarlık becerilerini geliştirmek için çaba göstermeleri gerektiğini vurgulamıştır. Yamaç (2019) ise öğrencileri geleceğe daha iyi hazırlamak için okuma eğitiminde bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımına yönelik daha fazla araştırma yapılması gerektiğini belirtmiştir. Günümüzde dijital metinleri etkili bir öğretim aracı olarak kullanarak öğrencilerin derse karşı ilgi ve dikkatleri artırabilir (Ciğerci, 2015; Larson, 2010). İlkokul Türkçe derslerinde dijital metinleri kullanmak, öğrencilerin dil becerilerini, okuma alışkanlığını, eleştirel düşünme yeteneklerini ve teknolojik okuryazarlıklarını geliştirmektedir. Yukarıda özetlendiği gibi ulusal ve uluslararası pedagojik araştırmalar, dijital metinlerin eğitimdeki önemini ve etkisini güçlü bir şekilde sunmaktadır. Bu nedenle, ilkokul öğretmenleri, dijital metinleri ders sürecine dahil ederek öğrencilerin bu önemli becerileri kazanmalarına yardımcı olabilirler. Bu doğrultuda araştırmanın problem cümlesi “Türkçe dersinde dijital metinlerin kullanımına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?” şeklinde oluşturulmuştur. Bu bağlamda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

- Öğretmenlerin, Türkçe dersi kapsamında teknolojiyi kullanma durumları nasıldır?
- Öğretmenlerin, dijital metin kavramına yükledikleri anlamlar nelerdir?
- Öğretmenlerin, dijital metinlerin derste kullanımına ilişkin düşünceleri nelerdir?
- Öğretmenlerin, dijital metinlerin olumlu ve olumsuz buldukları özellikleri nelerdir?

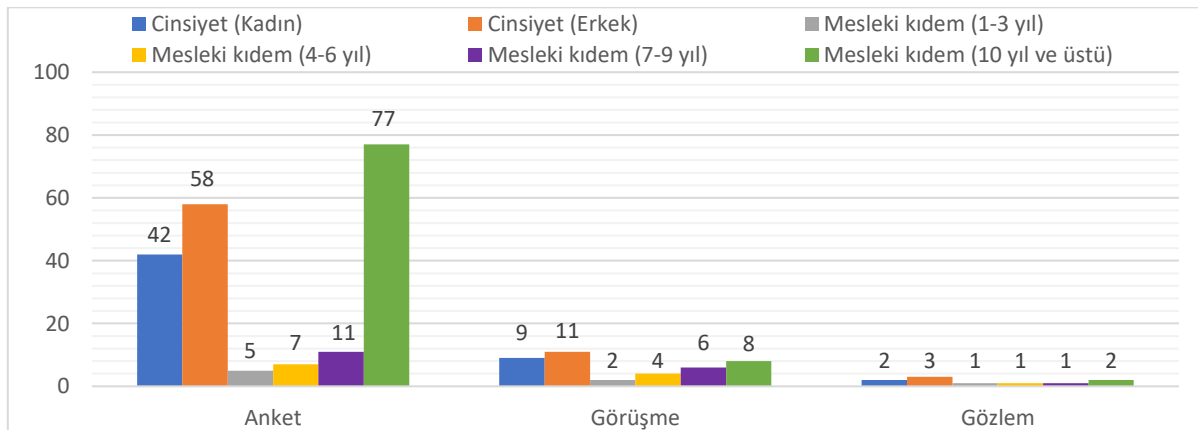
Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan 'durum çalışması' deseni kullanılmıştır. Durum çalışmaları, araştırmacının bir veya birden fazla kişi, süreç, etkinlik, program veya olayı derinlemesine incelediği bir yöntemdir (Creswell, 2003). Durum çalışmaları, belirli bir kişinin, grup veya organizasyonun, konunun ya da bir olayın detaylı bir şekilde ele alındığı araştırmalardır. Bu tür çalışmalar, gerçek yaşam ortamında gerçekleştirilir ve olayların veya durumların bağlamını anlamak için kullanılır (Basse, 1999; Yin, 2003; Sarantakos, 2005; Gay, Mills ve Airasian, 2009). Bu bağlamda araştırmada sınıf öğretmenlerinin dijital metin kavramına yönelik görüşleri inceleneceğinden durum çalışması deseni seçilmiştir.

Örneklem / Araştırma grubu

Araştırmada çalışma grubu, Tokat İl Milli Eğitim Müdürlüğü Merkez İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleridir. Çalışma grubunun seçiminde, araştırmacının görev yaptığı ilin seçilmesi nedeniyle uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu örnekleme yöntemi, zaman ve işgücü açısından sınırlı koşullar altında tercih edilmiştir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Erkan Akgün, Karadeniz & Demirel 2022).

Grafik 1. Veri Toplama Tekniklerine Göre Çalışma Grubunun Demografik Bilgileri

Çalışma grubunun veri toplama tekniklerine göre demografik bilgileri incelendiğinde anket ile 58'i erkek, 42'si kadın olmak üzere toplam 100 sınıf öğretmenine ulaşılmıştır. Anket tekniğinde öğretmenlerin mesleki kıdemlerine bakıldığında ise 5'inin 1-3 yıl, 7'sinin 4-6 yıl, 11'inin 7-9 yıl, 77'sinin 10 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip oldukları belirtilmektedir. Ankette dijital metin kullandığını ifade eden öğretmenlerden 20'si, görüşme yapılmak üzere seçilmiştir. Görüşme tekniği ile 11'i erkek, 9'u kadın olmak üzere toplam 20 sınıf öğretmeni ile görüşülmüştür. Bu öğretmenlerin mesleki kıdemlerine bakıldığında ise 2'sinin 1-3 yıl, 4'ünün 4-6 yıl, 6'sının 7-9 yıl, 8'inin 10 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip oldukları görülmektedir. Görüşme yapılan öğretmenlerden 5'i, gözlem yapılmak üzere seçilmiştir. Gözlem tekniği ile 3'ü erkek, 2'si kadın olmak üzere toplam 5 sınıf öğretmenin 10 metin işleme süreci gözlenmiştir. Bu öğretmenlerin mesleki kıdemlerine bakıldığında ise 1'inin 1-3 yıl, 1'inin 4-6 yıl, 1'inin 7-9 yıl, 2'sinin 10 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip oldukları görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Anket Formu

Anket formunun hazırlanma amacı, Türkçe dersinde dijital metin kullanımına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek olduğu için, anket formu sorularının bu amaca uygun olmasına dikkat edilmiştir. Anket formu sorularının hazırlanması aşamasında, dijital metin kavramının tanımı, özellikleri ve kullanım alanları hakkında literatür taraması yapılmıştır. Literatürdeki dijital metin özelliklerinden hareketle taslak form oluşturulmuştur. Taslak form uzman görüşüne sunulmuş ve nihai halini almıştır. Anket formu açık ve kapalı uçlu olarak ayrılmaktadır. Bu sebeple anket verileri nitel olarak görünse de nicel olarak yüzde ile ifade edilmiştir. Anket formu kısa cevaplı, evet-hayır niteliğinde soruları içermektedir. Anket formu 24 sorudan oluşmaktadır. Anket Formu Ek 1'de sunulmuştur.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

Türkçe dersinde dijital metin kullanımına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek amacıyla yönelik olarak taslak sorular araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Soruların yazımında yönlendirici olmamasına, öğretmenlerin görüşlerini açıkça ifade edebilecekleri açık uçlu sorular niteliğinde olmasına, sınıfta dijital metin kullanımına yönelik öğretmenlerin örneklerle düşüncelerini açıklayabilecekleri sorular yazılmaya dikkat edilmiştir. Yazılan sorular uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşünün ardından açık uçlu nihai yarı yapılandırılmış görüşme soruları ise 16 sorudan oluşmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme soruları Ek 2'de verilmiştir.

Gözlem Formu

Sınıf öğretmenlerinin Türkçe dersinde dijital metin kullanımını gözlemek için araştırmacı tarafından literatürden hareketle oluşturulan bu formun hazırlanmasında, çalışma amacına uygunluğuna dikkat edilmiştir. Gözlem formu; literatürdeki dijital metinlerin özellikleri, dijital metin kullanımında öğretmenin ve öğrencinin rolleri esas alınarak oluşturulmuştur. Maddeler halinde hazırlanan bu formda gözlem yapılacak sınıf, gözlem yapılacak tarih bölümlerine dikkat edilmiş ve gözlemcinin ders esnasında eklemek istediklerini yazması için "NOTLAR" bölümü oluşturulmuştur. Gözlem formu için taslak maddeler yazılmış ve uzman görüşünün ardından form nihai halini almıştır. Gözlem formu Ek 3'te verilmiştir.

İşlem / Verilerin Toplanması

Veriler anket formu, yarı yapılandırılmış görüşme soruları ve gözlem formu ile toplanmıştır. Anket formu, görüşme soruları ve gözlem formu araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Sorular sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde dijital metin kullanma durumlarına yönelik oluşturulmuştur. Görüşmeler ve gözlem araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırma sürecinde öncelikle 100 sınıf öğretmenin anket formunu doldurması sağlanmıştır. Sonrasında forma cevap veren öğretmenlerden 20'si ile yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşme yapılan bu 20 öğretmenden 5'inin Türkçe derslerine araştırmacı, gözlemci olarak katılmış ve öğretmenlerin ikişer metin öğretim süreci araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir. Haftada 8 saat olmak üzere toplam on hafta gözlem yapılmıştır. Gözlem yapılan öğretmenler aynı okulda görev yapan sınıf öğretmenleridir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler, içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi, sosyal bilimler alanında sıkça kullanılan ve genellikle nitel araştırmalarda başvurulacak bir yöntemdir. Bu yöntem, metinlerde belirli kurallara göre belirlenen kelimelerin ve ifadelerin daha küçük içerik kategorileriyle gruplandırılmasını sağlayan, tekrarlanabilir ve sistematik bir tekniktir (Büyüköztürk vd., 2022). İçerik analizinde temel amaç, elde edilen verilerden açıklayıcı kavramlar ve ilişkiler çıkarmaktır. Verilerin kodlanması ve kategori oluşturma sürecinde, benzer nitelikteki veriler bir araya getirilir, düzenlenir ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmada anket formuna ilişkin veriler betimsel olarak sunulacaktır. Yarı yapılandırılmış görüşme verilerinde ise ses kayıtları araştırmacı tarafından transkript edilmiştir. Transkript edilen veriler MAXQDA programına yüklenmiş ve nitel analizler gerçekleştirilmiştir. Görüşme verileri raporlandıktan sonra gözlem yapılan öğretmenlere ilişkin veriler betimsel olarak ifade edilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik

Geçerlik ve güvenirlik adına uzman görüşü alınmış ve veri çeşitlemesi yapılmıştır. Açık uçlu anket formu, görüşme ve gözlem verilerinin birbirini destekleme durumları belirtilmiştir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Kurul adı= Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Karar tarihi= 26.09.2023

Belge sayı numarası= E-46052777-100-342563

Bulgular

“Öğretmenlerin, Türkçe dersi kapsamında teknolojiyi kullanma durumları nasıldır?” Sorusuna İlişkin Bulgular

Tema 1: Teknolojiyi Kullanma Durumları

Tablo 1.

Öğretmenlerin Teknolojiyi Kullanma Durumları

Kategori	Kod	f
Uygulamalar	Eba	4
	Morpa Kampüs	8
	Wordwall	5
	Okulistik	7
	Uygun Akademi	3
	Öğretmen Ekranda	2
Akıllı Tahta Kullanımı	Ses	2
	Dinleme metinleri	3
	Okuma metinleri	6
	Dilbilgisi konuları	2
	Görsel	4
	Videolar	2
	Etkileşimli metinler	5

Öğretmenlerin teknolojiyi kullanma durumları teması incelendiğinde; 2 kategori ön plana çıkmaktadır. Bunlar, uygulamalar ve akıllı tahta kullanımı olarak belirtilmiştir. Uygulamalar kategorisi içerisinde 6 kod belirlenmiştir. Bunlar; Eba, Morpa kampüs, Wordwall, Okulistik, Uygun akademi, Öğretmen ekranda kodlarıdır. Akıllı tahta kullanımı kategorisi kapsamında ise 7 kod görülmektedir. Bunlar; dinleme metni, okuma metinleri, dilbilgisi konuları, ses, görsel, videolar etkileşimli metinler olarak sıralanmaktadır.

Öğretmenlerin Türkçe dersi kapsamında teknolojiyi kullanma durumlarına yönelik açık uçlu anket verileri incelendiğinde; %94'ünün "evet" yanıtını vererek teknolojiyi kullandığı, %6'sının ise "hayır" yanıtını vererek teknolojiyi kullanmadığı görülmektedir. Öğretmenlerin Türkçe dersi kapsamında dijital metin kullanma durumları incelendiğinde; %69'unun "evet" yanıtını vererek dijital metinleri kullandığı, %31'inin ise "hayır" yanıtını vererek dijital metinleri kullanmadığı görülmektedir.

Öğretmenlerin dijital metin kullanımı hakkındaki yetkinlik durumlarına yönelik açık uçlu anket verileri incelendiğinde; %45'inin "evet" yanıtını vererek dijital metinlerin kullanımı hakkında yetkin olduğu, %55'inin ise "hayır" yanıtını vererek dijital metinlerin kullanımı hakkında yetkin olmadığı görülmektedir. Öğretmenlerin dijital metin kullanımı hakkında herhangi bir eğitim alma durumları incelendiğinde; %17'sinin "evet" yanıtını vererek bu konu hakkında eğitim aldığı, %83'ünün ise "hayır" yanıtını vererek dijital metin kullanımı konusunda herhangi bir eğitim almadığı görülmektedir.

Uygulamalar kategorisinde öğretmenlerin Morpa Kampüs ve Okulistik uygulamalarını en sık kullandıkları görülmektedir. Bu kategoriye ilişkin öğretmen görüşleri ise şu şekildedir:

"Evet. Akıllı tahtayı kullanıyorum. İnteraktif siteler var. Morpa Kampüs, Okulistik buralardan faydalaniyorum ama bunu boşucu bir şekilde yapmıyorum. Yani Morpa Kampüs sürekli aktif olmuyor, aktif olan biz oluyoruz onun görsel, ses kısmından yararlanıyoruz. Aktif olan biziz."(G8E)

Akıllı tahta kullanımı kategorisinde Dinleme Metni ve Okuma Metinleri kodları ön plana çıkmaktadır. Bu kategori kapsamındaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

"Kullanıyorum. Akıllı tahtada bazen dinleme metinleri falan olabiliyor onları mesela akıllı tahtadan açıp öğrencilere dinletiyoruz mesela o."(G4E)

"Çoğunlukla kullanıyorum, çoğunlukla değil, genellikle de akıllı tahta üzerinden metinleri açıp kitabı açıp o şekilde yani üzerinde öğrencilere göstererek işliyoruz. Onlar kitaplarına yazıyor. Biz tahta da doğrusunu yanlışını gösteriyoruz bilgisayar üzerinden."(G11E)

"Öğretmenlerin, dijital metin kavramına yükledikleri anlamlar nelerdir?" Sorusuna İlişkin Bulgular

Tema 2: Kavram Olarak Dijital Metin

Tablo 2.

Öğretmenlerin Dijital Metin Kavramına Yükledikleri Anlam

Kategori	Kod	f
Kavram Olarak Dijital Metin	Ekrandan görülen metinler	5
	Dinleme metinleri	3
	Haberler	1
	Elektronik ortamda açılan metinler	7
	Bilgisayarda işlenen metinler	3
	Teknolojiyle oluşturulan metinler	5
	Videolar	1
	İnternet ortamında hazırlama	2
	Kitaplar	1
	Resimler	1

Öğretmenlerin dijital metinlere yükledikleri anlam incelendiğinde; kavram olarak dijital metin kategorisi oluşturulmuştur. Bu kategori bağlamında 10 kod ön plana çıkmaktadır. Bunlar; dinleme

metinleri, elektronik ortamda açılan metinler, haberler, resimler, teknolojiyle oluşturulan metinler, videolar, kitaplar, internet ortamında metin hazırlama, bilgisayarda işlenen metinler, ekranda görülen metinler olarak belirtilmektedir.

Bu tema kapsamında daha çok Teknolojiyle Oluşturulan Metinler kodu ve Elektronik Ortamda Açılan Metinler koduna vurgu yapıldığı görülmektedir.

Elektronik Ortamda Açılan Metinler koduna ilişkin öğretmen görüşleri:

“Elektronik ortamdaki metinler.”(G11E)

“Dijital metin yani kitabın dışında olan akıllı tahtada bilgisayarda oradan açılan metinler.”(G13K)

“Elektronik olarak yazılmış elektronik ortamda sunulan metinler aklıma geliyor.”(G17E)

Teknolojiyle Oluşturulan Metinler koduna ilişkin öğretmen görüşleri:

“Dijital metin deyince yani. Direkt böyle teknolojiyi kullanarak oluşturulan metinler işte dinleme metinleri olsun işte görseller olsun. Hani ona yönelik şeyler geliyor.”(G1E)

“Yani daha çok teknolojiye dayalı bilgisayar üzerine internet üzerinden yapılan metinler daha çok bunlar aklıma geliyor.”(G2E)

“Hazır metinler geliyor. Daha böyle web araçlarıyla zenginleştirilmiş içerikler, görsel animasyonlar falan geliyor. Arada faydası oluyor ama pasif olan öğrenci olduğu zaman bunların zararlarını keşfetmeye başladık. Dengeli kullanmakta yarar görüyorum.”(G8E)

“Dijital metin deyince sanal ortamda oluşturulmuş hikâyeler olabilir. Ders anlatımları olabilir, onlar geliyor aklıma.”(G16K)

“Öğretmenlerin, dijital metinlerin derste kullanımına ilişkin düşünceleri nelerdir?” Sorusuna İlişkin Bulgular

Tema 3: Dijital Metinlerin Derste Kullanılması

Tablo 3.

Dijital Metinlerin Derste Kullanılması

Kategori	Kod	f
Okulun imkanları	Yeterli	16
	Yetersiz	2
	Kısmen yeterli	2
Türkçe derste kullanımı	Kullanılmalı	17
	Kullanılmamalı	2
	Fikrim yok	1
Materyal olarak kullanılan siteler	Key yayınları	1
	Soner hoca	5
	İnstagram	4
	İlkokul1.com	5
	Eğitimhane	6
	Morpa kampüs	8
	MEB’in izin verdiği siteler	4
	Okulistik	7
	Youtube	6
	Google	4
	Uygun akademi	5
	Eba	3
	Öğretmen ekranda	4
	Ders ekranda	1
Öğretmenlerin kullanma durumları	Kullanıyorum	18
	Kullanmıyorum	2

Dikkat edilmesi gerekenler	Kararında kullanım	5
	Sınıfın fiziksel ortamı	4
	Görsel ses kalitesi	4
	İmla	3
	İçerik (denetim)	2
	Yazı puntosunun uygunluğu	5
	Harflerin yazımı	5
	Öğrenci seviyesine uygunluk	8
	Verilen ödevin takibini yapmak	7
Zor tarafları	Zaman alması	4
	Sınıfın fiziksel uygunluğu	5
	Sınıf kontrolünü sağlayamama	3
	Teknolojik araç eksikliği	7
	Sınıfların kalabalık oluşu	6
	Metni hazırlayanın bilgi eksikliğinin olması	5
	Teknolojiyi iyi kullanabilmek	4
	Öğrencilerin okuma hızlarının farklı olması	3
	Sınıf düzeyine uygun metin bulmada zorluk	7
	Teknik sorunlar	7
	Dijital metinleri hazırlamak	8
Teşvik etmek için	Öğretmenlere proje hazırlama desteğinin verilmesi	7
	Bilgisayar laboratuvarları kurulması	6
	Dinleme metinlerinin artırılması	5
	Dijital metinlerin müfredata eklenmesi	5
	MEB tarafından dijital metinlerin hazırlanması	7
	MEB tarafından dijital metin hazırlamak için uygulama tasarlanması	7
	Öğrencilere tabletler dağıtılması	4
	Öğretmenlerin eğitilmesi	9
	Teşvik edilmesini istemiyorum	1

Öğretmenlerin dijital metinlerin derste kullanılmasına ilişkin görüşleri incelendiğinde; dijital metnin derste kullanılması teması başlığı altında 7 kategori bulunmaktadır. Bunlar; Türkçe dersinde kullanımı, materyal olarak kullanılan siteler, öğretmenlerin kullanma durumları, zor tarafları, teşvik etmek için, dikkat edilmesi gerekenler, okulun imkânları olarak belirtilmiştir. Türkçe dersinde kullanımı kategorisi içerisinde kullanılmalı, kullanılmamalı, fikrim yok kodları bulunmaktadır. Materyal olarak kullanılan siteler kategorisinde Key Yayınları, Soner Hoca, Instagram, ilkokul1.com, Eğitimhane, Morpa Kampüs, MEB'in izin verdiği siteler, Okulistik, Youtube, Google, Uygun Akademi, Eba, Öğretmen Ekranda, Ders Ekranda kodları yer almaktadır. Öğretmenlerin kullanma durumları kategorisinde kullanıyorum ve kullanmıyorum kodları bulunmaktadır. Kullanıyorum kodu ise Key Yayınları, Okulistik, Wordwall, ders kitaplarının pdf'si, konuyla ilgili metinler, sunular, uzaktan eğitimde avantaj, uygun akademi, internet üzerinden alt kodlarından oluşmaktadır. Zor tarafları kategorisi içerisinde zaman alması, sınıfın fiziksel olarak uygun hale getirilmesi, sınıf kontrolünü sağlayamama, teknolojik araç eksikliği, sınıfların kalabalık oluşu, metni hazırlayanın bilgi eksiklerinin olması, teknolojiyi iyi kullanabilmek, öğrencilerin okuma hızlarının farklı olması, sınıf düzeyine uygun metinlerin bulunmadaki zorluk, teknik sorunlar, dijital metni hazırlamak kodları yer almaktadır. Teşvik etmek için kategorisi kapsamında öğretmenlere proje hazırlama desteği, bilgisayar laboratuvarı kurulabilir, dinleme metinleri artırılabilir, müfredata eklenebilir, MEB dijital metinler hazırlayabilir, öğrenciler ödevlendirilebilir, öğrencilere tabletler dağıtılabilir, MEB uygulama tasarlayabilir, öğretmenlerin

eğitilmesi, teşvik edilmesini istemiyorum kodları bulunmaktadır. Dikkat edilmesi gerekenler kategorisi; sınıfın fiziksel ortamı, görsel ve ses kalitesi, imla, içerik, yazı puntosunun uygunluğu, öğretmenin içeriği önceden kontrol etmesi, harflerin yazımı, öğrenci seviyesine uygunluk, verilen ödevin takibini yapmak, kararında kullanım kodlarından oluşmaktadır. Okulun imkânları kategorisinde ise yetersiz, yeterli, kısmen yeterli olmak üzere 3 kod ön plana çıkmaktadır.

Öğretmenlerin derslerinde dijital metinlere yer verme sıklığına ilişkin açık uçlu anket verileri incelendiğinde; %58'sinin her zaman dijital metinlere yer verdiği görülürken, %36'sinin nadiren dijital metinlere yer verdiği bulgusuna rastlanmaktadır. %6'sının ise hiçbir zaman derslerinde dijital metinlere yer vermediği görülmektedir. Öğretmenlerin derste dijital metin kullanımının zaman kaybına yol açma durumuna ilişkin görüşleri incelendiğinde; %18'nin "evet" yanıtını vererek dijital metin kullanımının zaman kaybına yol açacağı görüşüne sahipken, %82'sinin ise "hayır" yanıtını vererek derste dijital metin kullanımının zaman kaybına yol açmayacağı görüşüne sahip olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin dijital metinlerin kullanımı hakkında eğitim almak isteme durumlarına ilişkin açık uçlu anket verileri incelendiğinde; %65'inin "evet" yanıtını vererek eğitim almak istediği görülürken, %35'inin ise "hayır" yanıtını vererek dijital metin kullanımı konusunda eğitim almak istemediği görülmektedir. Öğretmenlerin dijital metin kullanımının uzmanlık gerektirme duruma ilişkin görüşleri incelendiğinde; %21'inde oldukça uzmanlık gerektirdiği düşüncesi hâkimken, %75'i kısmen uzmanlık gerektirdiği görüşüne sahiptir. %4'ü ise uzmanlık gerektirmediği görüşünü belirtmiştir.

Öğretmenlerin kullanılan metinler bağlamında derslerindeki tercih durumlarına ilişkin açık uçlu anket verileri incelendiğinde; %64'ünün basılı metinleri tercih ettiği bulgusuna ulaşılrken, %36'sının ise dijital metinleri tercih ettiği görülmektedir. Öğretmenlerin kendi öğrencilerinin metinleri tercih etme durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde; %61'i öğrencilerin basılı metinleri tercih ettiğini, %39'u ise öğrencilerin dijital metinleri tercih ettiğini ifade etmektedir.

Öğretmenlerin derslerde teknoloji kullanımı konusunda kendilerini yeterli hissetme durumlarına ilişkin açık uçlu anket verileri incelendiğinde; %12'sinin yeterli görmediği, %37'sinin oldukça yeterli gördüğü, %51'inin ise kısmen yeterli gördüğü bulgusuna rastlanmaktadır. Öğretmenlerin dijital metin kullanmanın zorluk derecesi incelediğinde; %63'ünün "zor değil" yanıtını vererek dijital metin kullanımını zor olarak düşünmezken, %37'si "kısmen zor" olduğunu düşünmektedir.

Tablo 4.

"Dijital Metin ve Öğretmen" Boyutuna İlişkin Gözlem Bulguları

Dijital metin ve öğretmen	Gözlenmedi (1)	Kısmen gözlendi (2)	Gözlendi (3)
	f	f	f
Öğretmenin, derste dijital metni kullanması	6	4	-
Dijital metnin öğretmen tarafından tasarlanması	10	-	-
Hazır dijital metinler kullanılması	6	4	-
Dijital metinlerin uygulama ile açılması (Morpa vb.) (Uygulama adı:.....)	6	-	4
Dijital metinlere sitelerden erişilmesi (Site adı:.....)	8	-	2
Öyküleyici dijital metin kullanılması	8	1	1
Bilgilendirici dijital metin kullanılması	8	1	1
Şiir türünde dijital metin kullanılması	9	1	-
Öğretmenin, dersin giriş (Dikkat çekme, güdüleme, gözden geçirme) bölümünde dijital metinleri kullanması	8	2	-
Öğretmenin, dersin gelişme (Etkinlikler esnasında) bölümünde dijital metinleri kullanması	6	3	1

Öğretmenin, dersin sonuç ve değerlendirme (Dersi sonuçlandırma, değerlendirme etkinlikleri sırasında) bölümünde dijital metinleri kullanması	7	3	-
Öğretmenin dersi yararlanılan dijital metinle ilişkilendirmesi	7	1	2
Öğretmenin derste dijital metinle ilgili etkinliklere ilişkin öğrencilere görevler vermesi	6	2	2
Öğretmenin, dijital metni açıp kapatabilmesi	-	-	4
Öğretmenin, dijital metni kullanma konusunda yeterli düzeyde olması	-	2	2

“Dijital Metin ve Öğretmen” boyutuna ilişkin gözlem bulguları incelendiğinde gözlemlenen 10 metin süreci bağlamında en sık gözlenen özellikler, Dijital metinlerin uygulama ile açılması (4), Öğretmenin, dijital metni açıp kapatabilmesi (4), Dijital metinlere sitelerden erişilmesi (2), Öğretmenin dersi yararlanılan dijital metinle ilişkilendirmesi (2), Öğretmenin derste dijital metinle ilgili etkinliklere ilişkin öğrencilere görevler vermesi (2), Öğretmenin, dijital metni kullanma konusunda yeterli düzeyde olması (2) olarak gözlenmiştir. Gözlenmeyen özellikler incelendiğinde ise, Dijital metnin öğretmen tarafından tasarlanması (10), Şiir türünde dijital metin kullanılması (9), Dijital metinlere sitelerden erişilmesi (8), Öyküleyici dijital metin kullanılması (8), Bilgilendirici dijital metin kullanılması (8), Öğretmenin, dersin giriş (Dikkat çekme, güdüleme, gözden geçirme) bölümünde dijital metinleri kullanması (8) boyutlarının ön plana çıktığı görülmektedir.

Tablo 5.

“Dijital Metin ve Öğrenci” Boyutuna İlişkin Gözlem Bulguları

Dijital metin ve öğrenci	Gözlenmedi (1) f	Kısmen gözlendi (2) f	Gözlendi (3) f
Dijital metinlerin, öğrencilerin bilişsel gelişim düzeyine uygunluğu	6	2	2
Dijital metinlerin, öğrencilerin duyuşsal gelişim düzeyine uygunluğu	6	2	2
Dijital metinlerin, öğrencilerin fiziksel gelişim düzeyine uygunluğu	6	2	2
Dijital metinlerin, öğrencilerin okuma ve anlama becerilerine uygunluğu	6	3	1

“Dijital Metin ve Öğrenci” boyutuna ilişkin gözlem bulguları incelendiğinde gözlemlenen 10 metin süreci bağlamında en sık gözlenen özellikler, Dijital metinlerin, öğrencilerin duyuşsal gelişim düzeyine uygunluğu (2), Dijital metinlerin, öğrencilerin bilişsel gelişim düzeyine uygunluğu (2), Dijital metinlerin, öğrencilerin fiziksel gelişim düzeyine uygunluğu (2) olarak gözlenmiştir.

Türkçe dersinde kullanımı kategorisinde Kullanılmalı kodu dikkat çekmektedir.

Kullanılmalı koduna ilişkin öğretmen görüşleri:

“Kesinlikle kullanılması gerektiğine inanıyorum. Mesela bizim dinleme metinleri var. Biz dinleme metinleri mesela MEB’in kendi kaynak kitabında da var. Dinleme metinlerini mesela biz çocuklara dinletiyoruz. Onları dinlettikten sonra onlara yönelik mesela çocuklardan da dönüt almaya çalışıyoruz işte sorularla işte ya da işte onlar ifade etmeleriyle hani gerçekten güzel oluyor ama yani o şekilde kullandığımız zaman.”(G1E)
“Dersi Türkçe dersinde normal kitaptan da kullanılabilir. Yani tek dijital metin bence yeterli değil. Kitapla birlikte desteklendiği zaman yeterli. Çünkü tek bilgisayardan yansıttığı zaman bir çoğu bunu okumayabiliyor, geçebiliyor. Yani bizim bilgisayardan

yansıttığımızı öğrenci kitabında da okur tekrar ederse daha etkili olduğunu düşünüyorum.”(G11E)

“Kullanılmalı. Akıllı tahtadan dijital olarak açıyoruz. Oradan o çocuk görselleri orada hani daha iyi görüyor. Sesi daha iyi alıyor. Dolayısıyla daha çok daha iyi anlıyor.”(G13K)

Okulun imkânları kategorisinde Yeterli kodu dikkat çekmektedir.

Yeterli koduna ilişkin öğretmen görüşleri:

“Yeterli bence ama öğretmenlerin bu konuda eğitilmesi lazım. Yoksa okulun yani şu anki şeyiyle yeterli hatta geliştirilebilir de. Çünkü her türlü kaynağı sunulacağına ben kesinlikle eminim. Ama işte öğretmenlerin bizim kendimizi geliştirmesi gerekiyor.”(G1E)

“Sıkıntı yok. Okulumuzda eğitimin mesela şimdi öğretmenlerin, öğrencilerin eğitimini eğitimi de doğru yolu almaları için şimdi sağ olsun her türlü desteğe sağlayabiliyorlar. İdaremiz olsun. Milli Eğitim Müdürlüğümüz olsun, valimiz olsun o da sıkıntı yok. Şimdi biz ihtiyacımız olunca gideriyor, orada sıkıntı yok. Yani ne diyorsun? Teknolojimize sınırlı bir sıkıntı yok ama biz yani. Kullanmada kullanma aşamasında işte bir şeyler var.”(G7E)

Dikkat edilmesi gerekenler kategorisinde Öğretmenin içeriği önceden kontrol etmesi, Öğrenci seviyesine uygunluk, İçerik ve Kararında kullanım kodları ön plana çıkmaktadır.

Öğretmenin içeriği önceden kontrol etmesi koduna ilişkin öğretmen görüşleri:

“İçeriğine bakılmalı. Öncesinden öğretmenin o metinde ilgili araştırma yapması lazım. Bir bakması lazım. Uygun mu bu konuyla uygun değil mi? İlişkili mi veya içeriklerinden herhangi bir sıkıntı var mı diye bakması lazım.”(G4E)

“Dijital metinde yani şöyle dijital metinden önce bununla ilgili bir bilgi sahibi olmak gerekir. Nasıl hazırlanacağıyla ilgili nasıl sunum yapılacağı ile ilgili ne gibi etkinlikler yapılacağı ile ilgili bir ön hazırlığın olması gerekiyor. Yani bununla ilgili bilgili olmakla gerekiyor. Hazırlayan kişinin dijital metini ha bunu belki dijital metini belki ileriki yaşlarda çocuklar şeylerinde kendileri de hazırlayarak kullanabilirler. Ama onun için iyi bir rehberlik etmek gerekir diye düşünüyorum.”(G10E)

Öğrenci seviyesine uygunluk koduna ilişkin öğretmen görüşleri:

“Ya bir kere içeriğini önceden öğretmenin bir kere kesinlikle görmesi gerekiyor. Hani önceden onu bir izlemesi lazım, seviyelerine uygun mu değil mi? Ya da herhangi bir olumlu olumsuz içerik var mı yok mu? Onlara kesinlikle dikkat ederek kullanması gerekiyor. Yani önceliğimiz öğrenci seviyesi ona çok daha böyle bir önem verilmesi gerekiyor.”(G1E)

“Öğrencinin seviyesine göre kullanıldığı zaman hani öğrenci seviyesi diyelim, çok faydalı. Hani abartmadan.”(G9K)

İçerik koduna ilişkin öğretmen görüşleri:

“Ya konu içeriğine. Öncelikle bütün sitelere güvenmemeniz gerekiyor. Çünkü sonuçta içeriğinde yanlış içerik bulunabiliyor. Cümleler yanlış kelimeler, yanlış cümleler kullanılan metinler olabiliyor. Özellikle onlara dikkat etmemiz gerekiyor. Daha çok güvenilir siteler eğitim sitelerinden bakılırsa sıkıntı olacağını düşünmüyorum.”(G2E)

“İçeriğine bakılmalı. Öncesinden öğretmenin o metinde ilgili araştırma yapması lazım. Bir bakması lazım. Uygun mu bu konuyla uygun değil mi? İlişkili mi veya içeriklerinden herhangi bir sıkıntı var mı diye bakması lazım.”(G4E)

Kararında kullanım koduna ilişkin öğretmen görüşleri:

“Abartmamak lazım. Çok çok önemli olan seviyeye uygun olması gerekiyor. Yani internette Google’ın her dediğini çocuklara göstermemek gerekiyor. Oradaki görsellikteki resminden tutun bir yazının bir filminin puntodaki bilinçaltına verdiği mesajlara bakarak bunları yazı büyüklüklerinin sınıf kalabalığına göre ve göz kusuru olan öğrencilere göre yaş grubuna göre aslında ayarlanmış olması gerekiyor puntoların. Uzun olmaması gerekiyor, ilkokuldan ortaokula doğru giderken puntoların küçülmesi büyükten küçüğe resimlerin çok olması gerekiyor. Hareketle animasyonu ve bir metni verirken haftada bir metni işlerken bir tema isterken bunun daha çok aktif olanın, akıllı tahta değil de öğrencinin olması gerekiyor. Yöresel şeyler. Tarihi turistlik

yerlerle ilgili metinler olabilir. Özellikle ve özellikle çocukların o yörede kullandığı şiveler kelimeler seçilmelidir. Tabii ki İstanbul Türkçesi önemli ama yani çok abartmamak lazım. Yabancı kelimelerle boğmamak lazım. Çünkü bazı kelimelerin kavramsal resmi çocuğun zihninde olmadığı zaman aslında anlamadım meselesi okuyamadığı anlamında değil, zihin olarak birleştiremediği anlamında kavramla resmi, bunlara dikkat etmek gerekiyor.”(G8E)

Teşvik etmek için kategorisinde Öğretmenlerin eğitilmesi ve MEB dijital metinler hazırlayabilir kodları dikkat çekmektedir.

Öğretmenlerin eğitilmesi koduna ilişkin öğretmen görüşleri:

“Bir kere bilgilendirilebilir. Örnek metinler yayınlanabilir, onu nasıl kullanacağım ben mesela bilgisizim bu konuda yani kullanmadığımda yani çok karşıma da çıkmadı. Hani nasıl çok şeyini bilmiyorum yani işin doğrusu. Ya içeriğini bilmiyorum belki mesela bununla ilgili bir şey olabilirse bilgilendirici bize yol gösterici tarzı hoşumuza gider, devam edebiliriz, kullanabiliriz yani.”(G3K)

MEB dijital metinler hazırlayabilir koduna ilişkin öğretmen görüşleri:

“Şu var, bütün metinlerimizi ya da Türkçe kitabındaki belli bölümleri oraya dijital metin olarak dönüştürebilir Bakanlık. Dönüştürüp aynen bir Morpa Kampüs gibi, derslik gibi aynı şekilde akıcı bir program oluşturabilir.”(G2E)

“Açtığımızda her istediğimizi bulamıyoruz internet ortamında yani biraz da bu işte milli eğitimin de dijital metinler hazırlaması lazım. Örneğin okuma parçasını vermiş. Şimdi oraya yazmış, yazdığı şeyi yapabilmemiz mümkündür. Ama o okula onunla ilgili okuma parçası ile ilgili metinler milli eğitimin kaynaklarında olursa daha güzel olur.”(G18E)

Zor tarafları kategorisinde Teknolojiyi iyi kullanabilmek ve Teknolojik araç eksikliği kodları dikkat çekmektedir.

Teknolojiyi iyi kullanabilmek koduna ilişkin öğretmen görüşleri:

“Ya teknolojiyi iyi bilmek, hani onu kullanabilmek, onu yeterince böyle içli dışlı olabilmek şu anda mesela 10 demeyelim. Hani 15 20 yılın üstündeki öğretmenlerde böyle teknolojiyi kullanmak biraz daha bir zayıf. Yani mesela bizim bu en çok şeyde yaşadık. Bu pandemi döneminde biz şeyleri kullandık ya bu teknolojiyi kullandık ya teknoloji o zaman kullanırken mesela baya bir sıkıntı yaşayan oldu. Ben kendi açımdan yaşamadım ama hani o çok sıkıntı yaşayan oldu ama çocuklar buna çok aşinalar. Çocuklar çok böyle içindeler. Hani öğretmenin de kendini ona göre yetiştirmesi lazım.”(G1E)

“Teknolojiyi kullanamayan, tam bilemeyen arkadaşlar için zor olabilir ama biz aktif kullandığımız için zorlanmıyoruz.”(G16K)

Teknolojik araç eksikliği koduna ilişkin öğretmen görüşleri:

“Yani yazılı basınlar, şeylerden metinlerde kendileri yapabiliyor ama tahtada herkesi kaldıramadığın için önlerde de tablet olmadığı için böyle herkese tek tek yaptırıyorsun ama soru cevap şeklinde soruyorsun ona en fazla 2-3 kişi cevap verebiliyor. Böyle bir sıkıntılar olabiliyor.”(G4E)

“Yani. Bilmiyorum, Türkiye’de şu anda her yerde akıllı tahta var mı ya da projeksiyon var mı? Yani zor tarafları. Kalabalık sınıflarda çocuklar sadece izlemeyle geçebilir, aktif olamayabilir. Bundan çok bir kompozisyon yazma mesela dijital metin derken kalemi tutmayan çocuk yazamaz ki. Yazılan harfi tabii diyeceksiniz ki yeni teknoloji de konuştuğunuzu bilgisayar yazıyor ama orada kalem ilk emrin oku olması kaleme yemin edilmesi. Bunlar pasifize değil, aktif olması gereken şeylerdir ve yazı çok değerli kutsaldır. Bence o yüzden birebir iç içe olmalı. Ekmeği yemeden doyamazsınız bakarak.”(G8E)

Öğretmenlerin kullanma durumları kategorisinde Ders kitaplarının PDF’si ve Konuyla ilgili metinler kodları ön plana çıkmaktadır.

Ders kitaplarının PDF’si koduna ilişkin öğretmen görüşleri:

“Türkçede kullanıyorum dijital metin derken bizim biliyorsunuz ders kitaplarımızın PDF formatları var. Görsel olarak orada bunların seslendirmeleri de var. Dinleme metinleri var. Özellikle dinleme metinlerinde kullanıyoruz. Birebir kullanmak zorundayız zaten. Çünkü ders kitaplarında sadece onunla ilgili etkinlikler var. Bunun sesli olarak birinin dinlemesi gerekiyor. Yani bunu da mecburen. Her öğretmenin kullanması gerekiyor. Milli eğitimde bunun sayfasında zaten yayınlanıyor. Kitap çözümlerinde soruları çözümlerinde metinle ilgili sorular kısmında kullanmak zorunluluğumuz var. Ama %100 değil. Neden %100 kullanmıyoruz? Çünkü çocuk pasif oldu mesela bir metnin devamını sağlamada hikâyenin devamını sağlamada çocuğu aktif kılmak gibi kalemi eline tutması gerekiyor. Sürekli robot gibi oturup dinleyici pozisyonunda bu metinler sürekli böyle kullanıldığında çocuğu pasifize ediyor. Üretici olan burada aslında bu metinler değil, metinlerin bizim orada bir araç olarak o anki ihtiyacımızı gidermesi gerekiyor. Materyal çocuk bunun üstüne çıkıp metinler üzerinde durdurup çalışma yapması için ama dediğim gibi ayak.”(G8E)

Konuyla ilgili metinler koduna ilişkin öğretmen görüşleri:

“İşte bazı metinleri dediğim gibi mesela görsellere desteklenmesi gereken şeyler var. Onları mecburen oradan yararlanıyoruz. Anlaşılmayan kavramları falan kafalarında oturabilmek, oturabilmesi için bazen video destekli falan olması gerekiyor. O yüzden oradan yararlanıyoruz veya bazı metinler dinleme metni olduğu için direkt oradan yararlanmamız gerekiyor. Mecburen. Dijital Metin kendin hazırlanmıyorum zaten hazır olan metinlerden yararlanıyoruz konuyla ilgili olanları.”(G4E)

“Normal Metin işlerken çocuklar kitaplarından açıyor. Ben de akıllı tahta üzerinden açıp sınıfa yansıtarak o şekilde ben okumam gerekirken bilgisayar üzerinden okuyorum. Öğrenciler takip ediyor. Veyahut da orada kitap üzerine göstermem gereken bir herhangi bir doğruyu yanlış veyahut da herhangi bir orada noktalama işaretleri ve benzeri durumlar için dijital metin üzerinden gösteriyoruz veyahut da orada gerekli değişiklikler yapıyoruz. Böylece öğrenciye daha etkili karşısında görerek. Yani anlatıldığını gördüğü için veyahut da doğru yanlış gördüğü için daha etkili olduğunu düşünüyorum.”(G11E)

Materyal olarak kullanılan siteler kategorisinde Morpa Kampüs, Okulistik ve Uygun Akademi kodları dikkat çekmektedir. Bu kodlara ilişkin öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“İnternet üzerinden ilkökul öğretmenlerine yönelik birçok site var. Bunları kullanıyoruz. Okulistik olabilir, Morpa Kampüs olabilir. Eğitimhane, oradan indirilenler olabilir veyahut da ben genellikle ilkökul1.com var. Bunun gibi birçok ilkökul öğretmenlerine yönelik ödev hazırlama, çalışma hazırlama siteleri var. Bunları kullanıyoruz. Bunları genellikle. Şey yansıtmadan ziyade yazıcı da çıkartarak veriyoruz.”(G11E)

Öğretmenlerin, dijital metinlerin olumlu ve olumsuz buldukları özellikler nelerdir?” Sorusuna İlişkin Bulgular

Tema 4: Dijital Metin Özellikleri

Tablo 6.

Dijital Metinlerin Özellikleri

Kategori	Kod	f
Olumlu	Zamandan tasarruf	4
	Öğrencilerin anlama becerilerini geliştirmesi	5
	Eğlenceli olması	7
	Kitabı ekrandan yansıtmak	2
	Bilgi edinme imkânı	3
	Kâğıt israfını önlemesi	3
	Dersin işlenişini kolaylaştırması	4

	Uzaktan erişim kolaylığı	3
	Dersin amacının doğrudan anlaşılması	2
	Etkileşime olanak vermesi	5
	Öğrencilerin yorumlama becerilerini geliştirmesi	6
	Öğrencilerin dikkatini çekmesi	5
	Çoklu duyuya hitap etmesi	7
	Öğrencilerin bakış açısını zenginleştirmesi	5
Olumsuz	Öğrencileri pasifize etme	1
	Bilinçsiz kullanıldığında yanlış bilgi öğrenme	1
	Olumsuz tarafı yok	3
	Zaman kaybı	1
	Ekran bağımlılığı	2
	Atlayarak okuma	1
	Aşırı kullanımdan kaynaklı olumsuzluklar	3
	Kazanımları tam olarak verememesi	1
	Öğrencilerin bir noktaya odaklanması	1
	Teknoloji bağımlılığı	4

Öğretmenlerin dijital metinlerin özelliklerine yönelik görüşleri incelendiğinde; dijital metin özellikleri teması, bu tema içerisinde 2 kategori görülmektedir. Bunlar olumlu ve olumsuz kategorileridir. Olumsuz kategorisi içerisinde 10 kod oluşturulmuştur. Bunlar; öğrencileri pasifize etme, bilinçsiz kullanıldığında yanlış bilgi öğrenme, zaman kaybı, atlayarak okuma, ekran bağımlılığı, aşırı kullanımdan kaynaklı olumsuzluklar, kazanımları tam olarak verememesi, öğrencilerin bir noktaya odaklanması ve teknoloji bağımlılığı olarak sıralanmaktadır. Olumlu kategorisi içerisinde 15 kod belirtilmiştir. Bunlar; öğrencilerin bakış açısını zenginleştirmesi, çoklu duyuya hitap etmesi, öğrencilerin dikkatini çekmesi, öğrencilerin yorumlama becerilerini geliştirmesi, etkileşime olanak vermesi, dersin amacının doğrudan anlaşılması, uzaktan erişim kolaylığı, dersin işlenişini kolaylaştırması, kâğıt israfını önlemesi, bilgi edinme imkânı, eğlenceli olması, kitabı ekrandan yansıtmak, öğrencilerin anlama becerilerini geliştirmesi, zamandan tasarruf ve erişim kolaylığı olarak ifade edilmektedir.

Öğretmenlerin dijital metin kullanımıyla dersi eğlenceli hale getirme durumları incelendiğinde; %92'sinin "evet" yanıtını vererek dijital metinleri kullanarak dersi eğlenceli hale getirdiği görülürken, %8'inin "hayır" yanıtını vererek dijital metin kullanmadıklarını ifade etmektedir. Öğretmenlerin dijital metinlerin öğrenciler için derste eğlenceli olma durumuna ilişkin görüşleri incelendiğinde %88'i "evet" yanıtını vererek dijital metinlerin öğrencileri derste eğlenceli kıldığı görüşüne sahipken, %12'si ise "hayır" yanıtını vererek dijital metinlerin öğrencileri derste eğlenceli hale getirmediğini belirtmektedir.

Öğretmenlerin dijital metinleri kullanarak öğrencileri derste aktif hale getirme durumları incelendiğinde %85'inin "evet" yanıtını vererek dijital metin kullanarak öğrencileri derste aktif hale getirdiklerini belirtirken, %15'inin ise "hayır" yanıtını verdiği görülmektedir. Öğretmenlerin dijital metinlerin öğrencilerin ilgilerini çekme duruma ilişkin görüşleri incelendiğinde %94'ünün "evet" yanıtını vererek dijital metinlerin öğrenciler için ilgi çekici olduğunu belirtirken, %6'sının ise "hayır" yanıtını vererek dijital metinlerin öğrenciler için ilgi çekici olmadığını ifade ettikleri görülmektedir.

Öğretmenlerin dijital metinleri öğrenciler için faydalı bulma durumları incelendiğinde; %58'inin "evet" yanıtını vererek faydalı bulduğu, %36'sının "kısmen" faydalı bulduğu, %6'sının ise "hayır" yanıtını vererek faydalı bulmadığı görülmektedir. Öğretmenlerin dijital metinleri öğrenciler için zararlı bulma durumları incelendiğinde; %60'ının "hayır" yanıtını vererek zararlı bulmadığı, %33'ünün "kısmen" zararlı bulduğu, %7'sinin ise "evet" yanıtını vererek zararlı bulduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin dijital metinlerin öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerindeki etkili olma durumuna ilişkin görüşleri incelendiğinde; %38'inin oldukça etkili olduğunu belirttiği görülürken, %58'inin kısmen etkili olduğunu belirttikleri görülmektedir. %4'ü ise dijital metinlerin öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerinde etkili olmadığını ifade etmektedir. Öğretmenlerin metin türleri bağlamında dijital metinleri tercih etme durumları incelendiğinde %52'sinin öyküleyici türde dijital

metin tercih ettiği görülürken, %48'inin ise bilgilendirici türde dijital metin tercih ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 7.

“Dijital Metin Özellikleri” Boyutuna İlişkin Gözlem Bulguları

Dijital metin özellikleri	Gözlenmedi (1)	Kısmen gözlendi (2)	Gözlendi (3)
	f	f	f
Dijital metinlerin, yaşanan sosyo-kültürel yapıya uygunluğu	6	4	-
Kullanılan dijital metnin öğrencinin ön bilgilerini yeni bilgiyle ilişkilendirmesi	8	2	-
Kullanılan dijital metnin öğrencileri derste aktif hale getirmesi	6	-	4
Kullanılan dijital metnin, materyal- öğretmen- öğrenci etkileşimine olanak vermesi	6	2	2
Dijital metnin dersin hedeflerine/ kazanımlarına uygun seçilmesi	6	4	-
Kullanılan dijital metnin gerçek yaşamdan örnekler sunması	6	2	2

“Dijital Metin Özellikleri” boyutuna ilişkin gözlem bulguları incelendiğinde gözlemlenen 10 metin süreci bağlamında en sık gözlenen özellikler, Kullanılan dijital metnin öğrencileri derste aktif hale getirmesi (4), Kullanılan dijital metnin, materyal- öğretmen- öğrenci etkileşimine olanak vermesi (2), Kullanılan dijital metnin gerçek yaşamdan örnekler sunması (2) olarak gözlenmiştir. Gözlenmeyen özelliklere bakıldığında, Kullanılan dijital metnin öğrencinin ön bilgilerini yeni bilgiyle ilişkilendirmesi (8), Dijital metinlerin, yaşanan sosyo-kültürel yapıya uygunluğu (6), Kullanılan dijital metnin öğrencileri derste aktif hale getirmesi (6), Kullanılan dijital metnin, materyal- öğretmen- öğrenci etkileşimine olanak vermesi (6), Dijital metnin dersin hedeflerine/ kazanımlarına uygun seçilmesi (6), Kullanılan dijital metnin gerçek yaşamdan örnekler sunması (6) olarak sıralanmaktadır.

Dijital metin özellikleri temasında, Olumlu kategorisi kapsamında Öğrencilerin dikkatini çekmesi, öğrencilerin yorumlama becerilerini geliştirmesi ve öğrencilerin anlama becerilerini geliştirmesi kodları ön plana çıkmaktadır.

Öğrencilerin dikkatini çekmesi koduna ilişkin öğretmen görüşleri:

“Olumlu genelde yani %80 olumlu yanları var diye düşünüyorum. Olumsuz yanları eğer ses kalitesi güzel değilse, dinleme metinlerinin ya da görseli çocuğun dikkatine çekmiyorsa biraz işlemekte zorlanabiliriz. Ama genel olarak olumlu tabii ki. Mesela olumlu yanları çocuklar çabuk dikkat kesilebiliyorlar. Yani direk sözel olarak benim anlatmam, konuşmamdan ziyade akıllı tahtayı açtığım zaman hem görsel hem işitsel olduğu için çocukların daha çok dikkatini çekiyor. Yani ben 10 kere söylerim, çocuk bir kere izler o daha etkilidir.”(G16K)

“Faydası çekiciliği yani. Çekiciliği eğer dediğim şartlara uyarlırsa çekici hale getirilirse var zararları da pasifize etmesidir. Yani aktif olan burada Metin akıllı tahta tekrar ediyorum görsellik amaçla kullanılmalı bence. Tamamen görsellik sıkıcı olmamalı. Biz bu uzaktan eğitim sürecinde hani kitap tokat projesinde de çalışmıştım. Çocukları biz dokunsal kitabı ulaştırmak için 3 boyutlu olarak ulaştırdık. Yani 2 boyutlu 3 boyutlu olarak ulaştırdık. Şöyle bir teklif vardı, bizim sayın valimiz gitti. Bana acaba dijital kitaplar mı olsa ben de şöyle demiştim zaten çocuklar yeterince uzaktan eğitimle, bilgisayara boğuldular. Göz hastalıkları, yüz felci, radyasyon yayılır. Bunun süreci çok önemli. O yüzden her şey kararında birinci amacımız şu olmalı, aktif olan kim, hangi

materyal? Biz sadece sinema gibi pasif izleyici miyiz yoksa o Metin üzerinde ne kadar etkiniz var? Sahnede kim var?”(G8E)

Öğrencilerin yorumlama becerilerini geliştirmesi koduna ilişkin öğretmen görüşleri:

“Ekran bağımlılığı ben hepsinde zarar olarak birinci maddeye koyuyorum. Çocukları ekrandan uzak durun. Tablet telefon bağımlılığını işte yenin bu şekilde söylemlerde bulunup sonra dijital ortamda derslerini işlenmesi, onların bağımlılığını biraz destekliyor. Ama işte teknolojinin iyi taraflarını alacağız. Kötü taraflarından uzak duracağız. Bu anlamda da yani eğitim anlamında da kullanılabilir. Faydaları; farkındalıkları artıyor. Çok daha fazla duyu organına hitap ettiği için de ne oluyor? Algılar açılıyor. Yorum güçlerini bile etkiliyor. Yani bu onların.”(G13K)

“Eğer eğitim içerikli kullanıldıktan sonra bir zararı olacağını düşünmüyorum ben ama eğitim içerikli değil de farklı içeriklere sahip zararlı içeriklere sahip metinler ise ben bunların zararlı olacağını düşünüyorum. Tabii ama çocukların seviyesine uygun dediğim gibi bakanlık tarafından tavsiye edilecek bakanlık tarafından incelenmiş talim terbiye kurulunun incelemiş olduğu metinler olduktan sonra sıkıntı olmaz diyorum. Faydaları çocuklarda okuma anlama yorumlama becerilerini geliştir.”(G17E)

Öğrencilerin anlama becerilerini geliştirmesi koduna ilişkin öğretmen görüşleri:

“Hani dijital metinler zararları faydasının. Şeyin dışına çıktığı zaman aslında konunun dışına çıktığı zaman zararlı yani. Çünkü öğrenciler farklı şeylere yönelebiliyorlar. Faydaları öğrencilerin hani bakış açısını zenginleştiriyor. Her şeyden önemlisi. Hani farklı bir boyut kazandırıyor. Bizim işimizi kolaylaştırıyor. Öğrencinin işini kolay. Yani görerek daha iyi anlayabiliyorlar. Bazı öğrenciler hani 1.000 defa anlat ama bazıları görerek izleyerek bunu daha net öğrenebiliyor veya o etkinliğin içine katılarak hani kendini orada hissediyor işte bayağı şeyler var. Çünkü çalışmalar var.”(G9K)

“Eğer eğitim içerikli kullanıldıktan sonra bir zararı olacağını düşünmüyorum ben ama eğitim içerikli değil de farklı içeriklere sahip zararlı içeriklere sahip metinler ise ben bunların zararlı olacağını düşünüyorum. Tabii ama çocukların seviyesine uygun dediğim gibi bakanlık tarafından tavsiye edilecek bakanlık tarafından incelenmiş talim terbiye kurulunun incelemiş olduğu metinler olduktan sonra sıkıntı olmaz diyorum. Faydaları çocuklarda okuma anlama yorumlama becerilerini geliştir.”(G17E)

Olumsuz kategorisinde Aşırı kullanımdan kaynaklı olumsuzluklar ve Ekran bağımlılığı kodları dikkat çekmektedir.

Ekran bağımlılığı koduna ilişkin öğretmen görüşleri:

“Faydaları birçok şeye ulaşabilirler. Çok fazla kaynaklara ama zararları da işte internete çok fazla vakit geçirmelerine sebep olabilir.”(G12K)

“Ekran üzerinde çok fazla vakit geçirme, yani eğer her şey de dijitalleşirse bu dezavantaj olabilir. Ekrana çok maruz kaldığımız için bilgisayar illaki zarar verecektir. İleride muhtemelen herhalde bir gözlük takmayan nesil olmayacak. Olumlu tarafı her yerde ulaşabileceksin. Küçük bir cep telefonu dahi sığabiliyor. Eğer internet varsa tablet ya da telefonum varsa dijital metinlere çok rahat ulaşabilirsin.”(G14K)

Aşırı kullanımdan kaynaklı olumsuzluklar koduna ilişkin öğretmen görüşleri:

“Belki çocuklara görme açısından bir zararı olabilir. Sürekli tahtaya bakmak hani ışıklar yansıyor. Çünkü Avrupa ülkelerinde duyduğum kadarıyla akıllı tahtalar iptal ediliyormuş, kullanılmamaya başlanmış. Bu yönde bir sıkıntı olabilir. Zaten ekran hani sürekli ekran önünde oldukları için bu anlamda zararlı olabilir ama faydaları da sayılamayacak kadar çok işimizi kolaylaştırıyor. Zamandan tasarruf ediyoruz.”(G20K)

Tartışma ve Sonuç

Türkçe dersinde dijital metinlerin kullanımına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri dört tema altında toplanmaktadır. Bunlar; teknolojiyi kullanma durumları, kavram olarak dijital metin, dijital metinlerin derste kullanılması, dijital metin özellikleridir.

Sınıf öğretmenlerinin teknolojiyi kullanma durumlarına ilişkin görüşme bulguları incelendiğinde uygulamalar ve akıllı tahta kullanımına yönelik görüşlerin ifade edildiği görülmüştür. Uygulamalar kategorisinde Eba, Morpa Kampüs, Wordwall, Okulistik, Uygun Akademi, Öğretmen Ekranda kodları; Akıllı tahta kullanımı kategorisinde dinleme metni, okuma metinleri, dilbilgisi konuları, ses, görsel, videolar etkileşimli metinler kodlarının ifade edildiği belirtilmiştir. Uygulamalar kategorisinde Morpa Kampüs ve Okulistik, Akıllı tahta kategorisinde Dinleme ve Okuma metinleri kodlarının ön plana çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. Anket formuna verilen yanıtlara yönelik bulgular incelendiğinde öğretmenlerin dijital metin kullanımı hakkında kendilerini yeterli görmedikleri ve dijital metin kullanımı hakkında herhangi bir eğitim almadıkları buna rağmen sınıflarında teknolojiyi ve dijital metinleri kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin Türkçe dersinde teknolojiyi kullandıkları sonucundan hareketle Türkçe dersinde akıllı tahta kullanımına ilişkin alanyazında çalışmalar mevcuttur (Alan, 2020; Yürektürk ve Coşkun, 2020). Öğretmenlerin teknoloji kullanımı konusunda dijital metin kullanımında kendilerini yeterli görmeyip derslerinde dijital metin kullandıkları sonucundan hareketle; öğretmenlerin dijital metin kullanımında kendilerini yetkin görmemelerine rağmen dijital metin kullanmaları tutarsız bir durum olarak belirtilebilir. Çünkü dijital metin kullanımı yetkinlik gerektirmektedir. Öğrencilere kendini yetkin görmeyen öğretmenlerin içerik sunması olumsuz olarak yorumlanabilir. Öğretmenlerin neden tutarsız davrandığına bakıldığında ise bu davranışlarının sebebinin öğretmenlerin Türkçe dersinde teknoloji kullanımındaki eksiklikler olabilir. Türkiye'deki sınıflarda teknoloji kullanımına ilişkin araştırmalar, teknolojinin öğretime entegrasyonunun sınırlı olduğunu ortaya koymaktadır. Öğretmenler teknolojiyi öğretim vermekten ziyade öncelikle idari görevler ve derse hazırlık amacıyla kullanmaktadır (Stone, 2016; Kurt, 2012). Bunun nedeni, yetersiz teknoloji altyapısı, öğretmen ve öğrenci Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) becerilerinin eksikliği ve BİT'in Türkçe derslerine uygun olmadığı algısı gibi çeşitli engellerdir (Özdemir, 2017). Sınıflarda bilgisayar ve internet olmasına rağmen öğrenciler nadiren bilgisayar etkinliklerine katılmaktadır (Stone, 2016). Bu bulgular, öğretmenlerin teknolojiyi Türkçe derslerine etkili bir şekilde entegre edebilmeleri için daha iyi mesleki gelişim ve desteğe ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Sınıf öğretmenlerinin dijital metinlere yükledikleri anlama yönelik bulgular incelendiğinde; kavram olarak dijital metin kategorisi ve bu kategori kapsamında dinleme metinleri, elektronik ortamda açılan metinler, haberler, resimler, teknolojiyle oluşturulan metinler, videolar, kitaplar, internet ortamında metin hazırlama, bilgisayarda işlenen metinler, ekranda görülen metinler kodlarının ifade edildiği görülmüştür. Öğretmenlerin *Teknolojiyle Oluşturulan Metinler* ve *Elektronik Ortamda Açılan Metinler* koduna vurgu yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin dijital metin kavramına yönelik vurguladıkları anlamların elektronik ortamda açılan metinler ve teknolojiyle oluşturulan metinler kavramları olduğu sonucundan hareketle öğretmenlerin, zihinlerinde dijital metinleri teknolojiyle ve akıllı tahta ile eşleştirdikleri söylenebilir. Öğretmenlerin dijital metin kavramına yükledikleri anlamlara bakıldığında, öğretmenlerin akıllı tahtadan ders kitabının PDF'sini açtıklarında dijital metin kullandıklarını düşündükleri görülmüştür. Hâlbuki dijital metin, bir metnin ses, görüntü, hareket vb. çoklu doku araçlarıyla dijitale dönüştürülmüş halidir. Buradan da hareketle öğretmenlerin dijital metin kavramı hakkında bilgi eksikliğinin olduğu söylenebilir. Araştırmalar öğretmenlerin çeşitli faktörlerden dolayı dijital metin konusunda bilgi eksikliği yaşayabileceğini göstermektedir. Honan (2010), öğretmenlerin yeni teknolojilerle etkileşiminin toplumsal ve kurumsal söylemlerden etkilendiğini, bunun da dijital metinlerle anlamlı bir etkileşimden ziyade teknik becerilere ve üretim çalışmalarına odaklanmaya yol açabileceğini ileri sürmektedir. Bu durum, öğretmenlerin öğrencilerinin dijital teknolojileri kullanımını anlarken, bu becerilerin eğitimsel değerini görmekte zorlandıklarını tespit eden Honan (2012) tarafından da desteklenmektedir. Walsh (2007) dijital metinlerin okunmasının öğretilmesine yönelik belirli bir yönlendirme eksikliğinin altını çizmekte ve Honan (2008) öğrencilerin ev deneyimlerinin algılanan değeri ve teknik bilginin önemi gibi engelleri

tanımlamaktadır. Bu çalışmalar toplu olarak öğretmenlerin bir dizi karmaşık faktörden dolayı dijital metin hakkında bilgi eksikliği yaşayabileceğini göstermektedir.

Sınıf öğretmenlerinin dijital metinlerin derste kullanılmasına ilişkin görüşme bulguları incelendiğinde Türkçe dersinde kullanımı, materyal olarak kullanılan siteler, öğretmenlerin kullanma durumları, zor tarafları, teşvik etmek için, dikkat edilmesi gerekenler, okulun imkânları kategorilerinin olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin, dijital metinlerin Türkçe dersinde kullanımını desteklediği sonucuna ulaşılmaktadır. Öğretmenlerin, dijital metinlerin kullanımında içeriğin kontrol edilmesine, öğrenci seviyesine uygunluğa, içeriğe ve kararında kullanıma dikkat edilmesi gerektiğine yönelik görüş bildirdikleri görülmüştür. Öğretmenlerin derslerinde dijital metin kullanımına yönelik açık uçlu anket verileri incelendiğinde; dijital metinlere yer verdikleri, dijital metin kullanımının zaman kaybına yol açmayacağını, dijital metin kullanımı konusunda eğitim almak istedikleri yönünde sonuçlara ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin dijital metinlerin derste kullanılmasına ilişkin gözlem bulguları incelendiğinde öğretmen ve öğrenci açısından bulgulara yer verilmektedir. “Dijital Metin ve Öğretmen” boyutuna ilişkin gözlem bulguları sınıf öğretmenlerinin Türkçe dersinde dijital metin kullanmadıklarını göstermektedir. Gözlem verileri bu anlamda görüşme verilerini desteklemektedir. “Dijital Metin ve Öğrenci” boyutuna ilişkin gözlem bulguları ise öğrencilerin bilişsel, duyuşsal, fiziksel gelişimlerine ve okuma- anlama becerilerine uygun dijital metinlerin kullanılmadığı yönünde bulgulara rastlanmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin, dijital metinlerin Türkçe dersinde kullanımını desteklediği sonucundan hareketle, ilgili araştırmaların bu durumu desteklediği görülmüştür (Yürektürk ve Coşkun, 2020; Katrancı ve Uygun, 2013). Öğretmenlerin, dijital metinlerin kullanımında içerik, öğrenci seviyesi gibi unsurlara dikkat edilmesi gerektiği vurgularından hareketle, ilgili araştırmalar da bu durumu desteklemektedir (Köde ve Çoklar, 2020). Dijital metin kullanımının teşvik edilmesi noktasında öğretmenlerin eğitilmesi gerektiği ve MEB tarafından örnek teşkil edecek dijital metinlerin hazırlanabileceği ifadeleri ön plana çıkmaktadır. Açık uçlu anket formuna veriler yanıtlar bağlamında öğretmenlerin dijital metin kullanımı hakkında eğitim almak istedikleri, dijital metin kullanımının kısmen uzmanlık gerektirdiği düşüncesine hâkim oldukları yönündedir. Görüşme ve anket bulgularının birbirini desteklediği, öğretmenlerin dijital metin kullanımı hakkında bilgi sahibi olmak istedikleri tespit edilmiştir. Dijital metin kullanımının öğretmenler tarafından zor tarafları ise teknolojiyi iyi kullanabilmek, teknolojik araç eksikliği olarak ifade edilmektedir. Öğretmenler tarafından dijital metin gibi dijital materyallerin seçilmesi ve kullanılmasındaki zorlukları Köde ve Çoklar (2020) çalışmalarında belirtmişlerdir. Açık uçlu anket sorularına verdikleri yanıtlardan yola çıkarak sınıf öğretmenlerinin dijital metin kullanmanın zor olmadığını düşündüklerine ilişkin yanıtlar verdikleri tespit edilmiştir. Buradan hareketle öğretmenlerin düşüncelerinde çelişki olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin derste materyal olarak kullandıkları siteler olarak ise Morpa Kampüs, Okulistik, Uygun Akademi ve Eğitimhane olarak ifade edildiği görülmektedir. Öğretmenlerin dijital metin kullanma durumlarına bakıldığında ders kitaplarının PDF’sini akıllı tahtadan açtıkları ve konuyla ilgili metinleri bu şekilde gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle öğretmenlerin dijital metin olarak düşündükleri metinlerin ders kitabının PDF’sinin akıllı tahtada gösterilmiş hali olarak yer bulduğu düşünülmektedir. Bu sebeple de bu araştırma kapsamındaki öğretmenlerin dijital metin kullanımları sorgulanabilir durumdadır. Hâlbuki dijital metin, çeşitli medya araçlarının (resim, grafik, animasyon, ses, müzik, video gibi), farklı yazı tipleri, renkler ve boyutlarda metinlerle birlikte dijital ortamda sunulmasıdır (Ertem, 2014). Sınıf öğretmenlerinin dijital metinlerin derste kullanılmasına ilişkin gözlem bulguları incelendiğinde öğretmen ve öğrenci açısından bulgulara yer verilmektedir. “Dijital Metin ve Öğretmen” boyutuna ilişkin gözlem sonuçları sınıf öğretmenlerinin Türkçe dersinde dijital metin kullanmadıklarını göstermektedir. Gözlem verileri bu anlamda görüşme verilerini desteklemektedir. “Dijital Metin ve Öğrenci” boyutuna ilişkin gözlem sonuçları ise öğrencilerin bilişsel, duyuşsal, fiziksel gelişimlerine ve okuma- anlama becerilerine uygun dijital metinlerin kullanılmadığı yönünde sonuçlara rastlanmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin derslerinde dijital metinlere yer verme sıklığına ilişkin açık uçlu anket formuna verilen yanıtlara yönelik sonuçlar incelendiğinde öğretmenlerin dijital metinleri Türkçe dersinde kullandıklarına yönelik yanıtlar verdikleri görülmüştür. Buna ek olarak anket formunda derste dijital metin kullanımının zaman kaybına yol açmayacağı görüşüne sahip oldukları görülmektedir. Buradan hareketle öğretmenlerin açık uçlu anket formuna verdikleri yanıtların büyük bir kısmının,

yapılan gözlemlerde ders öğretim sürecinde yer almadığı tespit edilmiştir. Görüşme, gözlem ve anket bulguları karşılaştırıldığında öğretmenlerin söylemleri ile eylemlerinin farklı olduğu söylenebilir. Sınıf öğretmenlerinin açık uçlu anket sorularına verdikleri yanıtlardan hareketle derste kullanılan metinler (basılı/dijital) bağlamında basılı metinleri tercih ettikleri, öğrencilerinin de basılı metinleri tercih ettiğini düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Hâlbuki çalışmalar dijital metin kullanımının öğretmen ve öğrenci açısından önemini gösterir niteliktedir. Bu durumu destekler nitelikte olan çalışmalarda öğrencilerin basılı materyallerden okumaktan ziyade ekrandan okumayı tercih ettiklerini belirtilmektedir (Duran ve Alevli, 2014; Duran ve Topbaşoğlu, 2015). Öğretmenler çeşitli nedenlerden dolayı derslerde dijital metinlerin kullanımını desteklemektedir. Birincisi, dijital metinlerin öğrenciler için çoklu duyuya hitap eden yapısı ve erişilebilirlik açısından avantaj sağladığını düşünüyorlar (Lindqvist, 2019). İkinci olarak, dijital araçlar öğretmenlerin sınıf içerisindeki ders ortamlarında mesleki gelişimini destekleyebilir ve bunları yürütmenin yeni yollarını sunabilir (Hrastinski, 2021). Üçüncüsü, dijital öğrenme araçlarının kullanımı öğrencileri aktif hale getirerek sınıf içi etkinliklere dâhil edebilir, bu da öğretim uygulamaları üzerinde daha fazla düşünmeye yol açabilir (Mei et al., 2019).

Sınıf öğretmenlerinin dijital metnin özelliklerine yönelik görüşme bulguları incelendiğinde olumlu ve olumsuz özellikler kategorileri bulunmaktadır. Öğretmenlerin dijital metinlerin olumsuz özelliklerini öğrencileri pasifize etme, bilinçsiz kullanıldığında yanlış bilgi öğrenme, zaman kaybı, atlayarak okuma, ekran bağımlılığı, aşırı kullanımdan kaynaklı olumsuzluklar, kazanımları tam olarak verememesi, öğrencilerin bir noktaya odaklanması ve teknoloji bağımlılığı olarak sıraladığı görülmektedir. Olumlu özelliklere yönelik ise öğrencilerin bakış açısını zenginleştirmesi, çoklu duyuya hitap etmesi, öğrencilerin dikkatini çekmesi, öğrencilerin yorumlama becerilerini geliştirmesi, etkileşime olanak vermesi, dersin amacının doğrudan anlaşılması, uzaktan erişim kolaylığı, dersin işlenişini kolaylaştırması, kâğıt israfını önlemesi, bilgi edinme imkânı, eğlenceli olması, kitabı ekrandan yansıtmak, öğrencilerin anlama becerilerini geliştirmesi, zamandan tasarruf ve erişim kolaylığı şeklinde görüş belirttikleri görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin dijital metnin özelliklerine yönelik açık uçlu anket formuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde dijital metin kullanımının hem öğretmen hem öğrenciler için dersi eğlenceli hale getirdiği, öğrencileri aktifleştirdiği, öğrenciler için faydalı olduğu, öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerinde etkili olduğu bulgusuna rastlanmaktadır. Anket verileri görüşme verilerini destekler niteliktedir. Sınıf öğretmenlerinin Türkçe dersinde dijital metinlerin kullanılmasına ilişkin gözlem bulguları incelendiğinde dijital metin özellikleri açısından bulgulara yer verilmektedir. “Dijital Metin Özellikleri” boyutuna ilişkin gözlem bulguları gözlenen ve kısmen gözlenen dijital metinlerden hareketle dijital metinlerin yaşanan sosyo-kültürel yapıya uygun olmadığı, öğrencinin ön bilgilerini yeni bilgiyle ilişkilendirmediği, materyal- öğretmen- öğrenci etkileşimine olanak vermediği, dijital metnin dersin hedeflerine/ kazanımlarına uygun seçilmediğini göstermektedir. Sınıf öğretmenlerinin dijital metinlerin olumsuz özelliklerini öğrencileri pasifize etme, bilinçsiz kullanıldığında yanlış bilgi öğrenme, zaman kaybı, atlayarak okuma, ekran bağımlılığı, aşırı kullanımdan kaynaklı olumsuzluklar, kazanımları tam olarak verememesi, öğrencilerin bir noktaya odaklanması ve teknoloji bağımlılığı olarak sıraladığı sonucundan hareketle, Dünder (2013; Akt. Soydaş, 2019) ekrandan okumanın, kâğıttan okumaya alışmış olanlar için zor olabileceğini, anlamayı güçleştirebileceğini ve göz yorgunluğu ile omurga ağrısı gibi fiziksel rahatsızlıklara sebep olabileceğini belirtmiştir. Öğretmenlerin dijital metinlerin olumlu özelliklerine yönelik ise öğrencilerin bakış açısını zenginleştirmesi, çoklu duyuya hitap etmesi, öğrencilerin dikkatini çekmesi, öğrencilerin yorumlama becerilerini geliştirmesi, etkileşime olanak vermesi, dersin amacının doğrudan anlaşılması, uzaktan erişim kolaylığı, dersin işlenişini kolaylaştırması, kâğıt israfını önlemesi, bilgi edinme imkânı, eğlenceli olması, kitabı ekrandan yansıtmak, öğrencilerin anlama becerilerini geliştirmesi, zamandan tasarruf ve erişim kolaylığı şeklinde görüş belirttikleri görülmektedir. Duran (2013) çalışmasında, dijital metinlerin ses ve görüntü gibi duyu organlarına hitap eden özelliklerinin, öğrencilerin metinler arasında daha kolay anlam oluşturmalarına yardımcı olduğunu belirtmiştir. Larson (2010) ise, dijital metinlerin öğrencilerin okuma akıcılığını artırdığını, anlama becerilerini geliştirdiğini ve okuma zevkini yükselttiğini vurgulayarak, bu şekilde öğrencilerin olumlu yönde gelişimine katkı sağladığını ifade etmiştir. Buradan hareketle sınıf öğretmenlerinin dijital metinlerin özelliklerini olumlu olarak nitelendirdiği sonucuna ulaşılmaktadır. Öğretmenlerin açık uçlu anket formuna verdikleri yanıtlarda da dijital metinlerin; dersi

eğlenceli hale getirdiği, öğrencileri aktifleştirdiği, öğrenciler için faydalı olduğu, öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerinde etkili olduğu görülmektedir. Anket verileri görüşme verilerini destekler niteliktedir. Sınıf öğretmenlerinin Türkçe dersinde dijital metinlerin kullanılmasına ilişkin gözlem sonuçlarından hareketle, öğretmenlerin akıllı tahtada PDF olarak yansıttıkları metinlerin dijital metin olmadığı, buna ek olarak dijital metin olarak acıttıkları metinlerin yaşanan sosyo-kültürel yapıya uygun olmadığı, öğrencinin ön bilgilerini yeni bilgiyle ilişkilendirmediği, materyal- öğretmen- öğrenci etkileşimine olanak vermediği, metnin dersin hedeflerine/ kazanımlarına uygun seçilmediği gözlenmiştir. Hâlbuki sınıflarda öğrencilere sunulan materyallerin öğrenciye, dersin amacına, dersin hedef ve kazanımlarına uygun olması beklenmektedir. Dijital metin de bu materyallerden biridir. Öğretmenler sınıfta dijital metnin kullanımını çeşitli nedenlerden dolayı olumlu görmektedir. İlk olarak, öğretmen-öğrenci etkileşimlerini ve sınıf içi katılımı geliştirebilir, bu da katılımın ve aktif öğrenmenin artmasına yol açabilir (Lam & Tong, 2012). İkinci olarak, eğitim süreçlerini destekleyebilir, öğrencileri motive edebilir ve öğrenci merkezli eğitimi kolaylaştırarak öğretim uygulamaları üzerinde daha fazla düşünmeye yol açabilir (Mei, 2019). Üçüncüsü, özellikle Web 2.0 araçlarını kullanırken yararlı, ilginç ve etkili görülebilir, dikkat çekebilir, dersleri eğlenceli hale getirebilir ve öğrenci motivasyonunu artırabilir (Demirkan, 2019). Son olarak akademik kurumlarda öğretim uygulamalarını geliştirmek ve organizasyon kültürünü geliştirmek için kullanılabilir (Mei, 2019). Bu olumlu görüşlere rağmen hızlı internet bağlantısı ihtiyacı ve dikkat dağınıcı potansiyel gibi zorlukların ele alınması gerekmektedir (Demirkan, 2019).

Öneriler

Sınıf öğretmenlerinin Türkçe dersinde teknolojiyi kendilerini yetkin görmemelerine rağmen kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle öğretmenlere teknoloji konusunda yetkinlik sağlayabilecekleri kurslar verilebilir.

Sınıf öğretmenlerinin dijital metin kavramına yükledikleri anlamlar teknoloji ile hazırlanan ve elektronik ortamda gösterilen metinler olarak ifade edilmektedir. Buradan hareketle dijital metin kavramını zihinlerinde somutlaştırmaları adına öğretmenlere proje desteği verilebilir.

Sınıf öğretmenleri dijital metinleri derslerinde kullandıklarını görüşüne sahiptir. Ancak gözlem bulguları bunun tam tersini göstermektedir. Buradan hareketle öğretmenlerin hem dijital metin konusunda bilgi sahibi olması hem de bilgiyi uygulanabilir şekliyle görmesi için MEB tarafından hizmetiçi eğitim verilmesi sağlanabilir.

Sınıf öğretmenleri dijital metin özelliklerini olumlu bulmaktadır. Buradan hareketle dijital metinlerin sınıfta kullanımının artması için MEB tarafından uygulama örnekleri tasarlanabilir, örnek dijital metinler öğretmenlere sunulabilir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirini gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Kurul adı= Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Karar tarihi= 26.09.2023

Belge sayı numarası= E-46052777-100-342563

Yazarların Katkı Oranı

“Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” çerçevesinde, birinci yazarın makaleye katkı oranı %50 iken, ikinci yazarın makaleye katkı oranı da %50’dir.

Çıkar Çatışması

Araştırmada yazarlar açısından çıkar çatışması teşkil edebilecek durumlar ya da ilişkiler bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Alan, Y. (2020). Türkçe derslerinde akıllı tahta kullanımına yönelik öğretmen görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 694-707.
- Bassey, M. (1999). Case study research in educational settings. UK: Open University Press
- Begley, V. (2018). The effects of digital reading on vocabulary development in elementary school children. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*, 13(02), 64-76.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Erkan Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2022). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ciğerci, M. F. (2015). *İlkokul dördüncü sınıf Türkçe dersinde dinleme becerilerinin geliştirilmesinde dijital metinlerin kullanılması* (Yayımlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2017). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Newbury Park: Sage.
- Cummins, J. (2008). Bilingualism and the schooling of English language learners: A metalinguistic perspective. *TESOL Quarterly*, 42(2), 236-256.
- Demirkan, O. (2019). Pre-service teachers' views about digital teaching materials. *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 14(1), 40-60.
- DeSantis, L., & Hock, M. F. (2019). Digital storytelling: Using new media to enhance writing for elementary-age children. *Reading Improvement*, 56(1), 1-7.
- Duran, E. (2013). Efficiency in reading comprehension: A comparison of students' competency in reading printed and digital texts. *Educational Research and Reviews*, 8(6), 258-269.
- Duran, E., & Alevli, O. (2014). Ekrandan okumanın 8. sınıf öğrencilerinde anlamaya etkisi. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 2(1), 1-11.
- Duran, E., & Topbaşoğlu, N. (2015). Dijital-etkileşimli öyküleyici metinler ve anlama. *Turkish Studies*, 10(11), 519-532.
- Ertem, İ. S. (Ed.). (2014). *Okuma yazma eğitimi ve teknoloji*. Ankara: Nobel.
- Ertem, İ. S., & Özen, M. (2014). Metinleri ekrandan okumanın anlam kurma üzerine etkisi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 24, 319-350.
- Gay, L. R., Mills, G. E., & Airasian, P. (2009). *Educational research: Competencies for analysis and applications*. New Jersey: Pearson Education.
- Güneş, F. (2009). Ekran okumada verimlilik. *Kalkınmada Anahtar Verimlilik Gazetesi, Milli Prodüktivite Merkezi Aylık Yayın Organı*, 248, 26-28.
- Güneş, F. (2017). Okuma ve sınırsız öğrenme. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 2(1), 1-20.
- Honan, E. (2008). Barriers to teachers using digital texts in literacy classrooms. *Literacy*, 42, 36-43.
- Honan, E. (2010). Mapping discourses in teachers' talk about using digital texts in classrooms. *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 31, 179-193.
- Honan, E. M. (2012). Using digital texts to engage students. Henderson, R (Ed.), In *Teaching literacies in the middle years: Pedagogies and diversity* (pp. 58-80). Melbourne: Oxford University Press.
- Hrastinski, S. (2021). Digital tools to support teacher professional development in lesson studies: a systematic literature review. *International Journal for Lesson & Learning Studies*, 10(2), 138-149.
- International Society for Technology in Education (2016). ISTE Standards for Students. Erişim Kaynağı: <https://www.iste.org/standards/for-students>
- Karsenti, T., & Fievez, A. (2013). Blogging as a pedagogical tool to support writing skills: Practices, perceptions, and effectiveness. *Educational Technology & Society*, 16(2), 394-405.
- Katrancı, M. ve Uygun, M. (2013). Sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde teknoloji kullanımına yönelik görüşleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 773-797.

- Köde, K. ve Çoklar, A. N. (2020). Öğretmenlerin dijital ve dijital olmayan materyalleri seçim ve kullanım kriterlerinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18 (2), 893-909.
- Kurt, S. (2012). Examining teachers' use of computer-based technologies: A case study. *Education and Information Technologies*, 18, 557-570.
- Lam, P., & Tong, A. (2012). Digital devices in classroom--hesitations of teachers-to-be. *Electronic Journal of e-Learning*, 10, 387-395.
- Larson, L. C. (2010). Digital readers: The next chapter in e-Book reading and response. *Reading Teacher*, 64(1), 15-22.
- Leu, D. J., Forzani, E., Rhoads, C., Maykel, C., Kennedy, C., & Timbrell, N. (2013). The new literacies of online research and comprehension: Rethinking the reading achievement gap. *Reading Research Quarterly*, 48(1), 59-82.
- Lindqvist, M. H. (2019). Talking about digital textbooks. The teacher perspective. *The International Journal of Information and Learning Technology*, 36(3), 254-265.
- Margaryan, A., Littlejohn, A., & Vojt, G. (2011). Are digital natives a myth or reality? University students' use of digital technologies. *Computers & Education*, 56(2), 429-440.
- Mei, X. Y., Aas, E., & Medgard, M. (2019). Teachers' use of digital learning tool for teaching in higher education: Exploring teaching practice and sharing culture. *Journal of Applied Research in Higher Education*, 11(3), 522-537.
- Özdemir, S. (2017). Teacher views on barriers to the integration of information and communication technologies (ICT) in Turkish teaching. *International journal of environmental and science education*, 12, 505-521.
- Palfrey, J., & Gasser, U. (2008). *Born digital: Understanding the first generation of digital natives*. Philadelphia: Basic Books.
- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants. *On the Horizon*, 9(5), 1-6.
- Purcell, K., Rainie, L., Heaps, A., Buchanan, J., Friedrich, L., Jacklin, A., ... & Zickuhr, K. (2013). How teens do research in the digital world. Pew Research Center. Retrieved from <https://www.pewresearch.org/internet/2012/11/01/how-teens-do-research-in-the-digital-world/>
- Sarantakos, S. (2005). *Social research*. New York: Palgrave Macmillan.
- Soydaş, B. ve Ertem, İ. S. (2019). *Dijital metinleri tekrarlı okumanın ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin akıcı okuma ve anlama becerileri üzerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Stone, J. A. (2016). The impact of technology exposure on student perceptions of a 1:1 program. *Education and Information Technologies*, 22, 2281-2309.
- Walsh, M. P., Asha, J., & Spranger, N. (2007). Reading digital texts. *The Australian Journal of Language and Literacy*, 30(1), 40-53.
- Warschauer, M. (2003). *Technology and social inclusion: Rethinking the digital divide*. Cambridge: MIT Press.
- Yamaç, A. (2019). Dijital okuma ve yazma uygulamalarının ilkökul düzeyinde kullanımına yönelik sınıf öğretmeni adaylarının algıları. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 1-25.
- Yaman, H. ve Dağtaş, A. (2013). Ekrandan okumanın okuduğunu anlamaya etkisi. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 1(2), 64-79.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yin, R. K. (2003). *Case study research: Design and methods*. London: SAGE.
- Yürektürk, F. N. ve Coşkun, H. (2020). Türkçe öğretmenlerinin teknoloji kullanımına ve teknoloji destekli Türkçe öğretiminin etkililiğine dair görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 986-1000.

Extended Abstract

Introduction

When examining the role of digital texts in education from the teachers' perspective, it is necessary to emphasize the importance of reading on a screen. Due to developments in science and technology, people have a greater need to read on a screen instead of printed sources. They differ from each other in terms of form and method as well as the skills and cognitive processes they require (Ertem & Özen, 2014; Güneş, 2009; Yaman & Dağtaş, 2013). Teachers are the ones educating tomorrow's generations. In order to raise individuals who can produce solutions to the problems of today and the future, we need to educate students who are comfortable with digital tools and proficient in their use. In addition to printed products, digital reading instruction should be highlighted in education, and our students should be prepared for more complex future technologies. Güneş (2017) stated that teachers should improve students' digital literacy skills in lessons to gain more useful skills in their lives. Yamaç (2019) pointed out that further research was required on using information and communication technologies in reading education to better prepare students for the future. Nowadays, we can increase students' interest in, and attention to the lesson by using digital texts as an effective teaching tool (Ciğerci, 2015; Larson, 2010). Utilizing digital texts in primary school Turkish arts courses enhances students' language skills, reading habits, critical thinking abilities, and technological literacy. As summarized above, national and international pedagogical research strongly presents the significance and impact of digital texts in education. Therefore, primary school classroom teachers can help students acquire these crucial skills by incorporating digital texts into their curriculum. In this regard, the problem statement of the research was created as "What are the opinions of classroom teachers on the use of digital texts in Turkish language arts courses?" In this context, answers were sought to the following sub-problems:

- How do teachers use technology in Turkish Arts Courses?
- What meanings do teachers attribute to the concept of digital text?
- What do teachers think about the use of digital texts in lessons?
- What do teachers think about digital texts' positive and negative features?

Method

The 'case study' design, one of the qualitative research methods, was used in the research. The study group consisted of teachers working in primary schools in the city center affiliated with Tokat Provincial Directorate of National Education. The convenience sampling method was adopted to select the group since the researcher worked in that province. Data were collected through a questionnaire form, semi-structured interview questions, and observation form, all prepared by the researcher. The questions were designed regarding classroom teachers' use of digital text in Turkish language arts courses. The researcher carried out interviews and observations. During the research process, 100 classroom teachers were first asked to fill out the questionnaire form. Afterward, a semi-structured interview was held with 20 teachers who responded to the form. The researcher participated as an observer in 5 interviewed teachers' Turkish language arts courses and monitored the instructional process of two texts. The data obtained were analyzed using the content analysis method.

Result and Discussion

There are studies in the literature on using smart boards in Turkish language arts courses based on the finding that primary school classroom teachers utilize technology in their classes (Alan, 2020; Yürektürk & Coşkun, 2020). It was found that teachers used digital texts in their lessons despite not considering themselves proficient in using technology. Although teachers did not perceive themselves as competent, their use of digital texts could be noted as inconsistent since it requires competence. The meanings emphasized by the teachers for the concept of digital texts were the texts in an electronic environment and texts created with technology. Concerning this finding, it can be declared that teachers associated digital texts with technology and smart boards. Upon examination of the meanings attributed by teachers to the concept of digital texts, teachers thought they used digital texts

when they opened the textbook's PDF version on the smart board. However, digital text is the digitized version of the text using multimedia tools such as sound, image, and motion. In this respect, it can be assumed that teachers lacked knowledge about the concept of digital text. On the other hand, teachers supported the use of digital texts in Turkish language arts courses, which is parallel with the relevant previous research (Yürektürk & Coşkun, 2020; Katrancı & Uygün, 2013). Regarding the positive features of digital texts, teachers indicated that they enriched students' perspectives, appealed to multiple senses, attracted students' attention, developed their critical thinking skills, allowed interaction, ensured direct comprehension of the lesson's objective, provided remote access, facilitated the delivery of the course content, prevented paper waste, and provided the opportunity to obtain information. Moreover, teachers commented that they were fun, enable projecting from the screen, improved students' comprehension skills, and saved time. Duran (2013) stated in his study that students could establish meanings between texts more easily thanks to the sensory features of digital texts, such as sounds and images.

Ekler

Ek-1. Anket Formu

Değerli Öğretmenim;

Bu anket, Türkçe dersinde dijital metinlerin kullanımına ilişkin görüşlerinizi belirlemek içindir. Toplanan veriler sadece araştırma amaçları doğrultusunda kullanılacak ve kimlik bilgileri paylaşılmayacaktır. Aşağıdaki sorulara içtenlikle cevap vermenizi bekler, teşekkür ederim.

Arş. Gör. İrem Demirbaş

Sorular

- 1- “Dijital metin” kavramından ne anlıyorsunuz?
- 2- Türkçe dersi kapsamında teknolojiyi kullanıyor musunuz?
Evet () Hayır ()
- 3- Türkçe dersi kapsamında dijital metin kullanıyor musunuz?
Evet () Hayır ()
- 4- Dijital metin sizce derslerde nasıl kullanılabilir?
- 5- Dijital metin kullanımı hakkında yetkinliğiniz var mı?
Evet () Hayır ()
- 6- Dijital metin kullanımı hakkında herhangi bir eğitim (kurs, hizmet içi eğitim vs.) aldınız mı?
Evet () Hayır ()
- 7- Derslerinizde teknoloji kullanımı konusunda kendinizi ne derecede yeterli görüyorsunuz?
Yeterli değilim () Kısmen yeterliyim () Oldukça yeterliyim ()
- 8- Derslerinizde aşağıdaki metinlerden hangisini daha çok tercih edersiniz?
Dijital metinler () Basılı metinler ()
- 9- Öğrencileriniz hangi metinleri daha çok tercih ediyor?
Dijital metinler () Basılı metinler ()
- 10- Dijital metinlerin öğrenciler için faydalı olduğunu düşünüyor musunuz?
Evet () Kısmen () Hayır ()
- 11- Dijital metinlerin öğrenciler için zararlı olduğunu düşünüyor musunuz?
Evet () Kısmen () Hayır ()
- 12- Dijital metinler, öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerinde ne derece etkilidir?
Etkili değil () Kısmen etkili () Oldukça etkili ()
- 13- Hangi tür dijital metinleri tercih edersiniz?
Öyküleyici () Bilgilendirici () Şiir ()
- 14- Derslerinizde dijital metinlere ne sıklıkla yer veriyorsunuz?
Hiçbir zaman () Nadiren () Her zaman ()
- 15- Dijital metin kullanımı hakkında eğitim almak ister miydiniz?
Evet () Hayır ()
- 16- Dijital metin kullanmanın zorluk durumuyla ilgili ne düşünüyorsunuz?
Oldukça zor () Kısmen zor () Zor değil ()

Türkçe Dersinde Dijital Metinlerin Kullanımına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri

- 17- Dijital metin kullanımı ne derecede uzmanlık gerektirir?
Hiç gerektirmez () Kısmen gerektirir () Oldukça gerektirir ()
- 18- Dijital metin hazırlamak için hangi uygulamaları kullanıyorsunuz?
Storybird () Storyjumper() Tondoo () Powtoon () Hiçbiri() Diğer
- 19- Dijital metin kullanımı ile dersi eğlenceli hale getirebiliyor musunuz?
Evet () Hayır ()
- 20- Dijital metin kullanarak öğrencileri derste aktif hale getirebiliyor musunuz?
Evet () Hayır ()
- 21- Dijital metin hazırlama programları ile kullanışlı ders materyali tasarlıyor musunuz?
Evet () Hayır ()
- 22- Dijital metinler öğrenciler için dersi eğlenceli hale getiriyor mu?
Evet () Hayır ()
- 23- Dijital metinler öğrenciler için ilgi çekici midir?
Evet () Hayır ()
- 24- Derste dijital metinleri kullanmak zaman kaybına yol açar mı?
Evet () Hayır ()

Ek-2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

1. Türkçe dersi kapsamında teknolojiyi kullanıyor musunuz? Nasıl kullandığınıza dair örnekler verebilir misiniz?
2. Dijital metin denildiğinde aklınıza neler geliyor?
3. Dijital metinlerin Türkçe dersinde kullanılması hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
4. Türkçe dersinde dijital metinler kullanıyor musunuz?
5. Dijital metinleri sınıfınızda nasıl kullanıyorsunuz? Açıklayınız.
6. Dijital metin kullanımı konusunda sizce nelere dikkat edilmelidir?
7. Dijital metinlerin öğrencilere faydaları ve zararları neler olabilir?
8. Dijital metinleri kullanmanın zor tarafları neler olabilir?
9. Dijital metinleri kendiniz mi hazırlıyorsunuz, hazır mı kullanıyorsunuz?
10. Dijital metinleri hazırlarken hangi uygulamaları kullanıyorsunuz?
11. Dijital metinleri derslerde materyal olarak kullandığınız uygulamalar, siteler vs. nelerdir?
12. Dijital metin kullanımı konusunda okulunuzun imkânlarını yeterli buluyor musunuz?
13. Türkçe dersinde dijital metinlerin kullanımını teşvik etmek sizce neler yapılabilir?
14. Dijital metin kullanacak olan meslektaşlarınıza önerileriniz nelerdir?
15. Dijital metinlerin içerikleri sizce nasıl hazırlanmalıdır?
16. Dijital metinlerin olumlu ve olumsuz bulduğunuz özellikleri nelerdir?

Ek-3. Gözlem Formu

Gözlem Yapılan Sınıf : Gözlem Yapılan Tarih:.....

	Gözlenmedi (1)	Kısmen gözlendi (2)	Gözlendi (3)
Öğretmen, derste dijital metin kullanmıştır.			
Dijital metin öğretmen tarafından tasarlanmıştır.			
Hazır dijital metinler kullanılmıştır.			
Dijital metinler uygulama ile açılmıştır. (Morpa vb.) (Uygulama adı:.....)			
Dijital metinlere sitelerden erişilmiştir. (Site adı:.....)			
Öyküleyici dijital metin kullanılmıştır.			
Bilgilendirici dijital metin kullanılmıştır.			
Şiir türünde dijital metin kullanılmıştır			

Öğretmen, dersin giriş (Dikkat çekme, güdüleme, gözden geçirme) bölümünde dijital metinleri kullanmıştır.			
Öğretmen, dersin gelişme (Etkinlikler esnasında) bölümünde dijital metinleri kullanmıştır.			
Öğretmen, dersin sonuç ve değerlendirme (Dersi sonuçlandırma, değerlendirme etkinlikleri sırasında) bölümünde dijital metinleri kullanmıştır.			
Öğretmen dersi yararlanan dijital metinle ilişkilendirmiştir.			
Öğretmen derste dijital metinle ilgili etkinliklere ilişkin öğrencilere görevler vermiştir.			
Öğretmen, dijital metni açıp kapatabilmektedir.			
Öğretmen, dijital metni kullanma konusunda yeterli düzeydedir.			
Dijital metinler, öğrencilerin bilişsel gelişim düzeyine uygundur.			
Dijital metinler, öğrencilerin duyuşsal gelişim düzeyine uygundur.			
Dijital metinler, öğrencilerin fiziksel gelişim düzeyine uygundur.			
Dijital metinler, öğrencilerin okuma ve anlama becerilerine uygundur.			
Dijital metinler, yaşanan sosyo-kültürel yapıya uygundur.			
Dijital metin dersin hedeflerine/ kazanımlarına uygun seçilmiştir.			
Kullanılan dijital metin öğrencinin ön bilgilerini yeni bilgiyle ilişkilendirmektedir.			
Kullanılan dijital metin gerçek yaşamdan örnekler sunmaktadır.			
Kullanılan dijital metin öğrencileri derste aktif hale getirmektedir.			
Kullanılan dijital metin, materyal- öğretmen- öğrenci etkileşimine olanak vermektedir.			